



HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2017-yil 18-yanvar, chorshanba

№ 3 (1014)

1996-yil dekabrda chiqarib boshlagan

Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

www.hurriyat.uz

Кут-барак аҳилликка

Кайси оилада аҳиллик, иттифоклик ҳукмрон бўлса, шу хонадонга кут-барак, ризқ-насиба, файз ёғилади. Агарки жонажон Ўзбекистонимизни улкан бир оила деб тасаввур этсак, унда умргузаронлик қилаётган турли миллат ва элатларнинг бирдам ва ҳамжиҳатлиги албатта, юртимизнинг эртанги равнақи гарови, десак асло муболага қилмаймиз.

⇒ 5-бет

НАВОИЙНИ АНГЛАШ

ТАНҚАН НАВОИЙШУНОС ОЛИМ УЗОҚ ЖЎРАҚУЛОВ БИЛАН СУХБАТ

Навоий шахсияти, ижодий аураси ва барча асарлари айнан шу нуқтаи назарга кўра қайта ўрганишга муҳтож. Акс ҳолда биз Навоий феноменини идроклаш, уни миллий адабиётимизнинг чўққиси сифатида дунёга танитиш имконидан маҳрумлигимизча қолаверамиз.

⇒ 6-7-бет

Савоб изласанг, остонангни обод қил!

Юртимизнинг ҳар бир қарич ери табаррук. Бу таъриф унинг қадимийлиги, бетакрор тарихий-маданий обидаларга бойлиги ёки бекиёс кўркемлиги учунгина эмас, балки Ватанимизнинг кўплаб ҳикмат соҳиблари — олим фозилларга бешик бўлгани, уларнинг қадами етган муқаддас юрт бўлгани учун берилган, десак хато бўлмайди.

⇒ 8-бет

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

13 январь куни "Ўзбекистон" халқаро анжуманлар саройида Куролли Кучларимиз ташкил этилганининг 25 йиллиги ҳамда 14 январь — Ватан ҳимоячилари кунига бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти, Куролли Кучлар Олий Бош Қўмондони Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Республикаси Куролли Кучлари ташкил этилганининг 25 йиллиги муносабати билан Ватан ҳимоячиларини самимий табриклади.

14 январь куни Вазирлар Маҳкамасининг мамлакатимизни 2016 йилдаги ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунларини ҳар томонлама таҳлил қилиш ҳамда республика ҳукуматининг 2017 йил учун иқтисодий ва ижтимоий дастури энг муҳим йўналишлари ва устувор вазифаларини белгилашга бағишланган кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев маъруза қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Китоб махсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғиб қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида"ги Фармони матбуотда эълон қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ватан ҳимоячилари кунини ва Ўзбекистон Республикаси Куролли Кучларининг 25 йиллиги муносабати билан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, муҳофаа ва фавқулодда вазиятлар вазирликлари ходимларидан бир гуруҳини муқофотлаш тўғрисида"ги Фармони матбуотда эълон қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ҳамда шаҳарлар ва қишлоқларда автобусларда йўловчилар ташиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори матбуотда эълон қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ургут", "Ғиждувон", "Қўқон" ва "Ҳазорасп" эркин иқтисодий зоналарини ташкил этиш тўғрисида"ги Фармони матбуотда эълон қилинди.



"HURRIYAT" газетаси "Ўзбекистон ҳаво йуллари" миллий авиакомпанияси самолётларида ҳам йўловчиларнинг доний ҳамроҳи.



У.А. соған сурат

ТИНЧЛИК ВА БАРҚАРОРЛИГИМИЗНИНГ МУСТАҲКАМ ҚАЛҚОНИ

Биринчи Президентимиз Ислон Каримов раҳнамолигида мамлакатимиз Куролли Кучларини ташкил этишда ҳарбий қурилиш соҳасига принципиал жиҳатдан янгича ёндашувнинг ишлаб чиқилгани кўп жиҳатдан ҳал қилувчи омил бўлди. Бу ёндашув эски, ўз умрини ўтаб бўлган, бир қолипдаги қарорлардан бутунлай воз кечиш, эҳтимол тутилган ҳарбий ҳаракатлар театри ҳамда яқин ва узоқ ён-атрофимизда шиддат билан ўзгариб бораётган вазиятнинг ўзига хос хусусиятларини ҳар томонлама ҳисобга олиш, шунингдек, хорижий давлатларнинг тажриба ва ютуқларини амалий жиҳатдан пухта ўзлаштиришга асосланганини таъкидлаш лозим.

1991 йил 31 август куни қабул қилинган "Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисида"ги қонун мамлакатимизга ўз ҳарбий сиёсатини амалга ошириш ҳуқуқини берди. Мазкур қонун, "Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги тўғрисида"ги баёнот мамлакатимиз Куролли Кучларини ту-

зиш учун ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилди.

Биринчи Президентимизнинг 1991 йил 6 сентябрдаги Мудофаа ишлари вазирлигини ташкил этиш тўғрисидаги фармони бу боралдаги эзгу сай-ҳаракатларга пойдевор қўйди. Кейинчалик Президентимиз фармонига мувофиқ Мудофаа ишлари вазирлиги Мудофаа ва-

зирлигига айлантирилди. 1992 йил 14 январда мамлакатимиз Олий Кенга-шининг "Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган ҳарбий қисмлар ва ҳарбий ўқув муассасалари тўғрисида"ги қарори қабул қилиниши тарихий аҳамиятга эгадир. Шу кундан эътиборан мамлакатимиз ҳудудидаги барча ҳарбий қисм ва муассасалар Ўзбекистон Республикаси та-сарруфига ўтказилди. 1993 йил 29 декабрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг қонунига биноан 14 январь Ватан ҳимоячилари кунини, деб эълон қилинди.

Мазкур ҳужжатга асосан Ватан ҳимоячилари кунини мамлакатимизда умумхалқ байрами сифатида кенг нишонланиб келинмоқда.

Куролли Кучларимизни шакллантириш жараёнида энг долзарб масалалардан бири — кадрлар масаласи эди. 1990 йилда маҳаллий офицерлар юртимиздаги ҳарбий кадрларнинг аттиги 0,6 фоизини ташкил этарди. Мазкур муаммони ҳал этиш мақсадида ҳарбий таълим соҳасидаги таълим қилина бошланди. Бир қатор олий ҳарбий таълим муассасалари фаолияти йўлга қўйилиб, уларда ҳарбий хизматга салоҳияти етарли, «шу азиз Ватан меники, уни кўз қорачи-ғимдек асраб-авайлайман, керак бўлса, ҳатто жонини фидо қилишга ҳам тайёрман», деган аҳди қатъий, шижоатли, мард ва жа-сур ҳарбий кадрлар тай-ёрлашга киришилди.

2»

Хурматли муштарийлар,

2017 йил учун "HURRIYAT" газетасига обуна ишлари давом этмоқда. Газетамизга обуна бўлолмаганлар эса уни савдо дўконларидан харид қилишлари мумкин. Ўқинг, баҳра олинг ва уни ҳамроҳларингизга ҳам ҳада этинг. Бундан ташқари, "Hurriyat" да чоп этилган материаллар билан www.hurriyat.uz сайти орқали ҳам танишингиз мумкин.

"HURRIYAT" ГАЗЕТАСИ СИЗНИНГ ДОИМИЙ ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛИШИГА ИШОНАМИЗ!



ТАДБИРКОРГА ТЎСИҚ ҚЎЙИШ СИЁСАТГА ТЎСҚИНЛИКДИР

»ФАРМОН ВА ИЖРО

Мамлакатимизда тадбиркорликни ривожлантиришга бўлган эътибор туфайли бу соҳа йилдан-йилга ривожланиб бормоқда. Бу тармоқ ўзининг иқтисодий-иқтисодий ўта муҳим ва салмоқли ҳиссаси, роли ва таъсири билан давлатимиз ва жамиятимиз тараққиётида тобора муҳим ўрин эгаллаётди. Ўзбекистон иқтисодий ўсиш прогнозлари бўйича дунёдаги энг тез ривожланаётган бешта мамлакатдан бири сифатида тан олингани замирида ҳам соҳа вакилларининг муносиб ҳиссаси бор.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий яқунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маърузасида хусусий мулк ва тадбиркорликни янада ривожлантириш ва уларнинг таъсирчан ҳимоясини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилди.

Давлатимиз раҳбарининг 2016 йил 5 октябрдаги "Тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони тадбиркорлар учун янги имкониятлар яратмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан фармон ижроси доирасида

кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлар дуч келаётган муаммолар бартараф этилаётди.

— Фармонга мувофиқ тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари устуворлиги таъминлигининг сўзсиз амалга оширилиши таъминланмоқда, — дейди Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Тадбиркорлик субъектлари ва хорижий инвестицияларни ҳуқуқий ҳимоя қилиш бошқармаси бошлиғи ўринбосари Ақтам МУҲАММАДИЕВ. — Тадбиркорлик фаолиятида қонунга хилоф равишда ара-лашганлик ва тўсқинлик қилганлик, уларнинг фаолиятини асоссиз тўхтатиб қўйганлик учун мансабдор шахсларнинг жавобгарлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари нормалари талаблари қатъий бажарилиши, шунингдек, тадбиркорлик субъектларига етказилган зарарнинг бево-сита айбдорлардан ундирилиши тартиби йўлга қўйилди.

3»

"...Халқимиз ҳамма нарсадан устун қўядиган адолат туйғусини ҳаётимизда том маънода қарор топтириш энг асосий вазифамизга айланиши шарт. Биз барпо этаётган ҳуқуқий давлатда адолатсизликнинг ҳеч қандай кўринишига йўл қўйилмаслиги даркор. Нега деганда, одамлар ҳамма нарсасида чидаши мумкин, лекин адолатсизликка чидай олмайди. Бу чуқур маъноли сўзлар бугунги кунда ҳар қачонгидан ҳам кўра муҳим ва долзарб аҳамият касб этаётганини сезиш, англаш, албатта, қийин эмас".

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТ КЎЗГУСИ

»МУНОСАБАТ

Мамлакатимизда кейинги қисқа давр ичида халқ фаровонлиги, инсон манфаатлари йўлида амалга оширилаётган, ислохотлар натижасида юртдошларимизнинг йиллар давомида ечилмай қолган муаммолари ечимини топмоқда, давлатимиз иқтисодиётида муҳим аҳамият касб этувчи кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш йўлидаги асосий тўсиқлар бартараф этилмоқда.

2016 йилнинг 25 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг виртуал қабулхонаси ташкил қилинган. Утган давр мобайнида республикамиз бўйича жисмоний ва юридик

шахслардан 311 мингдан зиёд муносабат келиб тушган ҳамда уларнинг аксарияти ижобий ечимини топганини, 2016 йил 28 декабрда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев

нинг Халқ қабулхоналарини ташкил этиш тўғрисидаги фармонининг қабул қилиниши, 2017 йилнинг эса "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" деб эълон қилинган фикримизни яққол тасдиқлаб турибди.

Давлатимиз раҳбарининг ҳар бир чиқиши, маърузасида шундай устувор вазифалар белгилаб берилмоқдаки, уларнинг ижросини таъминлаш, шубҳасиз, мамлакатимизда олий мақсадларимиздан бири бўлган ҳуқуқий демократик давлат, фуқаролик жамиятини қарор топтириш ва мустаҳкамлашда ҳал қилувчи аҳамият касб этади.

3»

ТИНЧЛИК ВА БАРҚАРОРЛИГИМИЗНИНГ МУСТАҚКАМ ҚАЛҚОНИ

«Бошлангичи I-бета»



Хизмат қилиш нафақат конституциявий бурч, айни вақтда нуфузли ва шарафли ишга айланди. Муддатли ҳарбий хизматта олишда чақирилувчиларнинг интеллектуал салоҳияти, жисмоний тайёргарлиги, соғлиғига эътибор қаратиб, кўрик ва синовлардан ўтказилиши Қуролли Кучларимиз сафида жисмонан бақувват, юксак интеллектуал салоҳиятга эга йигитларнинг хизмат қилишида муҳим аҳамият касб этмоқда.

Биринчи Президентимизнинг 2008 йил 20 ноябрдаги «Фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларида муддатли ҳарбий хизматни ўташ шарт-шароитларини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони билан 2009 йилдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларида муддатли ҳарбий хизматга қабул қилинган бир марта февраль-март ойларида амалга оширилиши белгилан берилди.

2012 йил 24 октябрда ташкил этилган Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳузуридаги Жамоатчилик кенгаши Қуролли Кучлар устидан самарали фуқаролик назорати механизминини шакллантириш, Мудофаа вазирли-

рини ижтимоий ҳимоя қилиш учун зарур бўлган моддий ва молиявий манбаларни излаб топиш мақсадида қаттиқ иш олиб бориш, деярли таъкидланган. Дарҳақиқат, миллий армиямизга тамал тоши қўйилганидан бошлаб давлатимиз томонидан бу масалага алоҳида эътибор берилиб келмоқда. Бунини сўнгги йилларда замон талабларига жавоб берувчи кийим-кечак, озиқ-овқат, ҳарбий шаҳарчалар инфратузилмалари, қурол-аслаҳа, ҳарбий техника, қисқа қилиб айтганда, моддий-техник, ижтимоий-маиший таъминотга улкан эътибор қаратилаётгани ҳеч кимдан кам бўлмаган замонавий миллий армияни шакллантириш йўлидаги улкан мақсадларга йўналтирилганини таъкидлаш мумкин.

Ҳарбий хизматчиларни уй-жой билан таъминлаш, ҳарбий шаҳарчаларни қуриш ва реконструкция қилиш, уларда энг замонавий талаб ва стандартларга жавоб берадиган барча қулайликларни яратиш бўйича қабул қилинган давлат дастурларининг тўлиқ бажарилиши бўйича қўйилган устувор вазифалар ижроси йўлида амалга оширилаётган тизимли ишлар замирида мамлакатимизда ижтимоий тамойилга, ҳусусан, аҳолининг турмуш даражасини ошириб боришга қаратилган инсонпарварлик сиёсати мумкин.

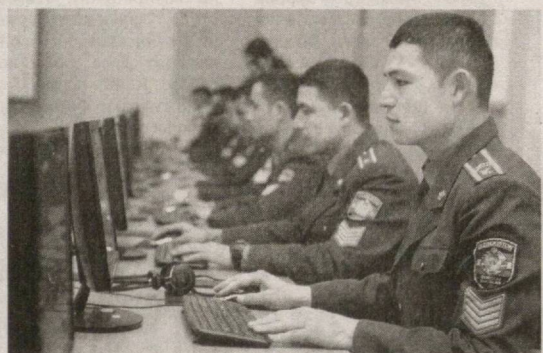
Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, Ватан ҳимоячиларининг ижтимоий ҳимоясини таъминлашдек долзарб масалага давлатимиз раҳбарияти томонидан доимо улкан эътибор қаратилиб, муҳим қарорлар қабул қилинган ва тизимли ишлар олиб бориладиган натижада ҳарбий хизматчилар учун янги турар жойлар қуриш, мавжуд турар жой фондидан тайинлаш, замонавий ҳарбий шаҳарчаларни қуриш ва реконструкция қилиш, узоқ муддатли ипотека кредитларидан фойдаланган ҳолда квартиралар сотиб олиш ва яқка тартибдаги уй-жойлар қуриш учун ер участкалари ажратиш каби қўлбал чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Мазкур эзгу ишлар самарасида 2007—2015 йилларда мўлжалланган давлат дастурига мувофиқ 6 мингта яқин ҳарбий хизматчи уй-жой билан таъминланди. Қолаверса, 2016—2025 йилларга мўлжалланган давлат дастури ижроси ҳарбий хизматчиларни юз фоиз турар жой билан таъминлаш имконини беради. Бу шарафли касб эгаларига бўлган улкан эътиборнинг, ҳарбий хизматчилар ижтимоий ҳимояси янада мураккабланиётганининг, миллий армиямиз мудофаа салоҳияти юксалтиришнинг ёрдам берувчи жамоатчилик томонидан бошқариладиган орган ҳисобланади. Бир қатор вазирликлар, давлат, жамоат ташкилотлари вакиллари билан биргаликда Мудофаа вазирлиги ҳузуридаги Жамоатчилик кенгаши олий ҳарбий таълим муассасасининг маърифий ва маданий-интеллектуал маркази сифатида фаолият кўрсатиши ва мураккаб вазифаларни бажаришида кўмак беришида муҳим аҳамият касб этмоқда.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йилнинг 14 январдаги қарори билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташ тартиби тўғрисида»ги Низомга эътиборини



да уйғун ҳаракат олиб боришни таъминлашга, шахсий тартибнинг ўзаро яқин муносабатли турларини, янги техника ва қурол-яроғларни эгаллашга алоҳида эътибор қаратмоқда. Бу замонавий жанговар ҳаракатлар шариоитида, ўз олдига қўйилган вазифаларни муваффақиятли адо этишга қодир бўлган ҳарбий хизматчиларни тайёрлашга хизмат қилаётди.

Шу ўринда мамлакатимиз Биринчи Президентимизнинг 2006 йилнинг 14 январдаги қарори билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташ тартиби тўғрисида»ги Низомга эътиборини



қўлаб мамлакатимиз Биринчи Президентининг 2004 йил февраль ойидаги фармойишига Қуролли Кучлар бўйича «Энг илғор мутахассис» танлови ташкил этилган. «Энг илғор сержант», «Энг илғор гуруҳ командири», «Энг илғор взвод командири», «Энг илғор батальон командири», «Энг илғор бригада командири» номинациялари бўйича ўтказиб келинаётган танлов бутун аянганга айланган.

Мазкур танлов ҳарбий хизмат нуфузини янада ошириш, Ватанга, ҳарбий касбга муҳаббатга йўрилган аёнчаларни шакллантириш, кичик ва ўрта командирлик бўғинлари лавозимдаги ҳарбийларимизни рағбатлантириш, уларнинг интеллектуал салоҳияти, етакчилик сифатларини ошириш, қўшинларда юксак маънавий-жанговар рух, соғлом рақобат муҳитини яратиш, кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш каби мақсадларга хизмат қилмоқда.

Миллий армиямизда амалга оширилаётган ислохотлар жараёнида жанговар взвод ва гуруҳларни ҳар томонлама пухта тайёрлашга, ушбу бўлинма-

қаратиш лозим. Бу муҳим ҳужжат фуқароларимизнинг, ҳусусан, мардик касбини танлаган, ҳарбий хизматни Ватан ва халқ олдидаги муқаддас бурчи санайдиган юрт ҳимоячиларининг мустақиллигини, она заминимизнинг ҳавфсизлигини, ҳудудий ахиллигини ҳимоя қилишдек конституциявий ҳуқуқ ва мажбуриятларини амалга оширишларида муҳим аҳамият касб этмоқда.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Республикаси Президентининг лавозимига киришган тантанали маросимга бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқида «...Ўзбекистон чегараларининг ҳавфсизлиги ва дахлсизлигини таъминлаш, мамлакатимиз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш, юртимиз оstonасига ҳеч қандай бало-қазони яқин келтирмаслик каби ҳал қилувчи вазифалар ҳақида диққатимиз марказида бўлади», дея алоҳида таъкидлади. Қуролли Кучларимизда амалга оширилаётган ислохотлар бундан бўён ҳам илчил давом этирилади.

Бугун ҳар бир йигит учун Қуролли Кучларимиз сафида

ТААССУРОТ

Яқинда бўлиб ўтган ва унинг шодиёналари ҳозир ҳам давом этаётган Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг ташкил этилганга 25 йил тўлиши ва 14 январь — Ватан ҳимоячилари кўни муносабати билан ташкил этилган ва юксак савияда ўтказилган байрам тантаналарини кўриб, бир фуқаро сифатида фахрландим.

Ҳар қандай давлат мустақиллигининг биринчи галдаги кафолати унинг армиясидир. Истиклолимизнинг ўтган чорак асрлик даврида юртимиз ҳавфсизлиги ва барқарорлигини, сарҳадларимиз дахлсизлигини ишончли ҳимоя қилишга қодир бўлган Қуролли Кучларимиз шаклланди. Миллий армия сафида хизмат қилиш ҳар бир йигитнинг ҳақиқий шон-шарафига айланган ҳозирги кунда барчага аён.

ҚАЛЪА БУТ, ҚҮРҒОН САЛОМАТ...

Яқинда собиқ шўро армиясида кўп сарф-ҳаракатлар эвазига тайёрланган альбомни томоша қилаётиб, негадир ғалати аҳволга тушдим. Рухиятда изтиробга ўхшаш оғир юк пайдо бўлгандек эди. Аслида, бу суратлар ёшлиқнинг «Энг жўшқин, энг қайноқ дари»дан ҳикоя қилади. Шу билан бирга, қўша фотосуратлар ўз вақтида бизга «номаълум» бўлган жуда кўп маълумотларни ўзида сақлайди. Суратлардаги ҳамюртларимизнинг қўзғалдира алақандой мунг, қисиниш-қимтиниш, нимандир ҳадик шарпаси бордек туюлиб, назаримда.

Уша пайтларда ҳарбий хизматга жўнаш — юракни эздиётган маросим бўларди. Кўпинча оналар йиғлаб-сиқтаган, оталар хомуш ва ғамгин тортиб қолишарди. Эрак қариндошлар бўлажак аскарларга ўзларича «Йўл-йўрик» беришарди. Яхши эслаяман: бу масалалар имкон қалар ўзини асраш, юртга соғ-омон қайтиш ҳақида бўларди.

Уйлаб туриб, суратлардаги ним хомушлик силрларини англагандек бўлидим: мустабид тузумнинг шўро армияси йигитларимизга ўтайдёқ қарарди. Аксарият ўзбек йигитлари қурилиш қисмларида хизмат қилишарди. Гарчи ҳеч кимдан кам бўлмас-да, миллатлошларимизга «Иккинчи сорт» одамлардек муносабатда бўлишса, бу ҳол одамнинг қайфиятига, руҳиятига таъсир қилмайдими?

Она юртимиз ҳар доим ўзининг мард, жасур йигитлари билан фарқлашиб келган. Ўғлонларимиз ота-она ва оиласини, ўзи яшаётган юрт туғроғини муқаддас билиб, Ватан ҳимояси учун доимо шай туришни бурч деб ҳисоблаган. Ватанин ҳимоя қилиш асосан йигитлар зиммасида бўлганлиги боис, оилаларда ўғил болалар тарбиясига алоҳида эътибор берилган: уларни мустаҳкам иродали, қатъиятли, юрт иши учун фидойи инсонлар қилиб тарбиялашга ҳаракат қилишган.

Армияда сержант бўлган куним қўшни қисмдаги бир йигит менга шундай деган эди:

— Сен ўзбексан, тўғрими? Мана, сержант бўлдинг. Мен бундан жуда хурсандман. Ўзбеклар ҳарбий соҳада юксак жанговарлик қобилиятига эга бўлишган. Сен ҳам аскарларга ўрнак бўлишинг, боболарингга муносиб қўнлангингизни амалда исботлашинг керак! Бунинг ҳеч қачон унутма! Қандай ёрдам керак бўлса, мен тайёрман...

Уша пайтларда деярли нотаниш тунгон (дунган) миллатидаги сержантнинг дабурустдан айтган сўзлари менга анчагина ғалати туюлган.

Тунгон йигити айтган уша гапларнинг мағзини қақшиш имкони юртимиз истиқлолга эришгандан сўнггина мен учун пайдо бўлди. Тўғрими, Соҳибқирон Амир Темур бобоимизнинг «Тузуқлар»и ва Алихонтура Соғуний ҳазратларининг «Туркистон қайтуғи» китобларини ўқигач, уша суҳбатни беихтиёр эста олдим...

Ватанин асл ҳимоячиси бўлган баркамол авлодин ҳеч қандай асосга таянмай, мавқум қарашлар ва ғоялар билан тарбиялаб бўлмайдими. Она заминга меҳр, асрлар давомида шаклландган миллий қадриятлар ва аждодлардан қолган миллий меросга таянган ҳолдагина ватанпарвар ёшларни тарбиялаш мумкин. Ватан озодалиги учун ўз жонларини ҳам аямаган аждодларимиз тарихини ўсиб келаятган ёшларимизга мунтазам тушултириб боришимиз керак. Шунда ёшларимиз фидойи ўғлонлар бўлиб етга тишад.

Ҳар қанча тақорласак арзийди — Истиклол туғайлигини шундай буюк имкониятга эга бўлибди.

Жаҳонга бетақор алломаларни етиштириб берган халқимиз ўзининг машаққатларга тўла шонли тарихи давомида беназир саркардаларни ҳам вояга етказган. Жалолиддин Мангуберди, Темур Малик, Амир Темур, Захриддин Муҳаммад Бобур, Алимқул дохлох, Абдумалик Тура, Ёқуббек сингари жасур лашкарбонилар миннатдор халқимиз юрагидан абадий жой олди. Бугунги кун юртимиз

ўғлонлари ёвқур бобоқалонларимиз издоши бўлиб келмоқда. Аллома Алихонтура Соғунийнинг қўйидаги сўзлари она-Ватанин севган ҳар бир кишининг қалбига гайрат ва шижоат уйғотади: «*Ҳар бир кимсага маълумдирки, ҳаёт оламида инсоннинг энг севган, қадри, қимматли тўрт нарсаси бордур. Бу тўрт нарсаси эга бўлмаган кишилар инсонлик шарафидан маҳрум бўлулар. Улар: озодалик ва эркинлик, меҳнат билан топишган молга ўзи эгалик қилмоғи, туғилиб ўсган она-Ватани ҳақида асрлар бўйи асраб-авайлаб келаятган муқаддас дини*».

Соҳибқирон бобоимиз Амир Темурнинг ҳарбий даҳоси, бетақор заковати ҳанузгача жаҳон саркардалари учун улғу сабоқ мактаби бўлиб саналади. Азму шижоат, мардик ва доғишмандлик рамзи бўлган Соҳибқирон бобоимиз барпо этган буюк салтанат тарихини ўқиганда, фахр ва гурӯримиз юксалиб бораверади. Ўл зот Ватаниннинг куч-қудрати, фарзандларимизнинг соғломлиги, енгилмаслиги, эътиқоди, жисмоний саломатлиги масаласига катта эътибор қаратганлар: «Черик (қўшин, ҳарбий тузилма) тузиб, навкар олмоқда уч қондага амал қилим:

Биринчидан — йиғининг куч-қувватига; Иккинчидан — қилишни ўйнати олишига; Учинчидан — ақл-заковатино қамолотига. Шу уч фазилат жамулжам бўлса, навкарлик хизматиға олдим. Негаки, куч-қудратли йигит ҳар қандай қийинчиликларга, азобу уқубатларга чидамли бўлади, қилич ўйнати оладиган киши рақибини мағлуб эти олади, оқил навкар ҳар жойда ақл-идрокини ишга солиб, мушкулотни бартараф этмоғи мумкин».

Соҳибқирон Амир Темур бобоимиз «Бой маълумотини навкар қувватли бўлур, навкар бақувват мамлакат бой бўлур» деб бежиз таъкидламаганлар. Бугун миллий армиямиз сафида хизмат қилаётган аскарларимизнинг юрш-туришлари, чехраларига қараб, ҳарбийларимизнинг, мамлакатимизнинг ҳам салоҳияти нечоғли юксак эканига ишонч ҳосил қилиш мумкин.

— Андиқонда ҳарбий хизматни ўтаётган ўлимни кўриб келаямкан, — дейди яқин дўстим Абдулжаббор ака. — Ростини айтсам, онаси иккаламиз аскарларнинг қасамед қилиш маросимига ҳам қатнашгандик. Ишонасизми, ўлим хизматини ўтаётган ҳарбий қисмдаги шариоитларни кўриб ҳайратим ошди. Қўрғонларимга ишонини ҳам, ишонмаслиқни ҳам билмайдим. Мен ҳам армияда хизмат қилганман, умримнинг нақд икки ярим йили Сибирнинг алоқсиз ўрмонлари бағрида ўтган. Лекин давлат ўз ҳимоячилари, ўз ҳарбийларига кўрсатаётган бундай ғамқўрлик ва эътиборга илк бор гувоҳи бўлишим. Қисм командирли шаҳсан ўзи аскарларга яратилган шарт-шароит билан бирма-бир таништириб чиқди. Ҳарбийларнинг ётоқ жойларидан тортиб, ошхонаси, маъшқ ва ўқув хоналаригача ўз кўзим билан кўрдим.

Ўғлим билан учрашганимда ҳарбийдаги ҳаётдан нафақат мамнуллигини, балки гуруралишини кўриб, бошим осмонга етди. Армия ҳаёти ўғлимни анча тоблаганига гувоҳ бўлидим. Унинг қалбини роз тутиб юршини, ўзига бўлган ишончи юрагини тоғдай кўтарди. Ўйга кўнглим тўқ бўлиб қайтаман.

Дарҳақиқат, бугун ҳарбий хизматга йўл олаётган йигитларимизга ҳамма ҳавас билан қарайди. Ҳар бир ота-она ўз фарзандининг улар сафида бўлишини орзу қилади. Қаламларидан, қўзғалдирадан ўт қачнайди уларнинг! Уларни қўрғонда беихтиёр аллома шoirимиз Фадул Ғуломнинг ушбу сатрлари эста тушади:

Йишлар халқларнинг мактови-қўри, Наснинг жаҳонга, давлат таяничи. Юртинги ободлиги, тўйлар сабаби, Энинг гуриқари, файзи, қувончи. Йишт омон бўлса, ҳаффу хатар йўқ, Қалқон бор, қалъа бут, қўрғон саломат, Қизлар қўлуида аёжу содат, Чоллар уйқусида жаннат, фароғат... Ана шундай фидойи фарзандлар бор экан, эртанги кунга ишончимиз ҳам юксалиб бораверади.

Бахтиёр ХАЙДАРОВ

Музаффар САЛИЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
мудофаа вазирининг ўринбосари.

У.А.

Хуқуқий маданият кўзгуси

«Бошланиши 1-бегла»

Мана шу ислохотларнинг мантикий давоми ўлароқ, жорий йилнинг 7 январь кунги республикада биринчи мартаба нишонланаётган Ўзбекистон Республикаси Прокуратура ходимлари кўни муносабати билан давлатимиз раҳбари бир гуруҳ соҳа ходимлари билан учрашди. Пойтахтимиздаги муҳташам Симпозиумлар саройида бўлиб ўтган учрашувда Президентимиз соҳа ходимларини касб байрамлари билан қутлаш баробарида, соҳада эришилган ютуқларни эътироф этиб, истиқболдаги долзарб вазифалар ҳусусида алоҳида тўхталиб ўтди.

Тахлил-танқидий ҳамда очиқ мулоқот шаклида ўтказилган учрашув давомида давлатимиз раҳбари прокуратура органларининг республикада қонун устуворлигини таъминлаш, хуқуқий маданиятни юксалтиришдаги ўрни ва ролини тақдор ва тақдор таъкидлар экан, бунинг замирида фаровон ҳаёт, хуқуқий давлат, фуқаролик жамияти асослари, бир сўз билан айтганда, инсон манфаатлари ётганлигига алоҳида эътибор қаратди. Шундан келиб чиққан ҳолда давлатимиз раҳбари прокуратура органлари олдига барча йўналишларда, ҳусусан, фуқароларнинг ижтимоий хуқуқларини таъминлаш, оналик ва болаликни ҳимоя қилиш, репродуктив саломатликни муҳофазатлаш, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш, бандликни таъминлаш, шунингдек, ёқилги ва энергетика ресурсларидан оқилона фойдаланиш соҳасида прокурор назоратини янада кучайтириш, шу билан бирга, иш ҳақи, пенсия ва нафақалар тўловини тежаскор, меҳнат ва ижтимоий хуқуқларнинг бузилишига нисбатан ўта муросасиз бўлиш, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятида қонунийлик ҳамда алоҳида ҳимояга муҳтож бўлган, кам таъминланган ва кўп болали оилаларга нафақа таъминлашда ижтимоий адолат принципини таъминлаш масалалари юзасидан аниқ вазифалар белгилаб берди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 118-моддасига мувофиқ, республикада ҳудудда қонунларнинг аниқ ва бир хилда бажарилиши устидан назоратни амалга ошириш прокуратура органлари зиммасига юклатилган. Демак, бундай шарафли вазифа, конституциявий масъулият прокуратура органлари зиммасига ишониб топширилган экан, соҳанинг ҳар бир ходими бугунги кун талабига мос бўлиши, масъулиятни тўғри англай ва баҳолай олиши зарур.

Маърузани ўрганар эканмиз, унда илгари сурилган олий мақсадларга эришиш йўлида қўйилган устувор масалаларга эътибор қаратиш лозим.

Биринчидан, қонунийликни таъминлаш, қонун устуворлигига эришиш тушунчалари мазмун-моҳиятини чуқур англаш, тўғри талқин қилиш ҳамда уни таъминлаш механизмларини қайта кўриб чиқиш лозим бўлади. Бу жараёнда мавжуд вазиятга тахлил ҳамда танқидий ёндашув асосида барча йўналишларда қонун устуворлигини таъминлаш борасида шундай тавсиялар ишлаб чиқиш керакки, уларни амалга татбиқ этиш мумкин бўлсин, қолaversа, республикадаги барча прокуратура ходимлари учун дастуриламал сифатида хизмат қилсин. Мазкур вазифа доирасида, албатта, етук кадрлар томонидан эришилган бой тажрибаларни омалаштириш ҳам назарда тутилди. Демак, ушбу босқичда тахлил, танқид, тавсия ҳамда татбиқ масалалари алоҳида эътибор қаратилиб, шу асосда қонунийликни таъминлаш механизмларининг янада самарали ишлашига замин яратилди.

Иккинчидан, давлатимиз раҳбари таъкидлаб ўтганидек, хуқуқбозарликлар келиб чиққанидан сўнг унинг оқибатларини бартараф этиш масаласидан кўра, эндиликда унинг сабаб ва шароитларини ўрганиш асосида хуқуқбозарликларнинг олдини олиш чораларига эътибор янада кучайтирилмоғи лозим. Бунда хуқуқбозарликни содир этган фуқаронинг шахси, ёши, ижтимоий келиб чиқиши, хуқуқбозарликка ундалган сабаблар, шароит, унга таъсир этган бошқа барча омиллар чуқур ўрганилиши, тахлил қилиниши зарур бўлади. Бундай мақсадга, албатта, очиқ мулоқот орқали эришиш мумкин. Мазкур ёндашув орқали юртдошларимизнинг хавфсизлигини янада самарали таъминлашга эришилди. Албатта, бу шарафли вазифа учун кенг жамоатчилик, фаоллар, ўзини ўзи бошқариш органлари жалб этилиши керак.

Учинчидан, Президентимиз қайд этиб ўтган ҳалқимизнинг сиёсий онги ва маданиятини юксалтириш, дарҳақиқат бугунги куннинг долзарб вазифаларидан бири ҳисобланади. Мазкур йўналишда 1997 йил 29 августда қабул қилинган жамиятда хуқуқий маданиятни юксалтириш миллий дастурини бугунги кун талабларидан келиб чиққан ҳолда такомиллаштириш аниқ мўдда бўлар эди. Маълумки, Конституцияимизнинг 20-моддасида фуқаролар ўз хуқуқ ва эркинликларини амалга оширишда бошқа шахсларнинг, давлат ва жамиятнинг қонуний манфаатлари, хуқуқлари ва эркинликларига путур етказмаслик шартлиги белгилаб қўйилган. Фуқаролар томонидан ўзларининг мазкур бурчларини бажарилишига эришиш хуқуқий маданиятнинг асосини ташкил қилади, албатта. Бу борда, прокуратура органлари, аввало, ўзлари сиёсий онг ва хуқуқий маданиятнинг кўзгуси бўлишлари, шу билан бирга, ушбу жаҳада кент қўламли тарғибот ишларини амалга оширишлари лозим. Бу эса, ўз навбатида, хуқуқбозарликларнинг сабаб ва шароитларини бартараф қилишда ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Учрашув давомида Президентимиз прокуратура органлари олдига турган яна бир долзарб вазифа ҳусусида шундай деди: "...фуқароларнинг муносабатлари билан ишлаш тизимини тубдан такомиллаштириш, ҳақ билан очиқ мулоқотни йўлга қўйиш, содда қилиб айтганда, эл-юрт ичига кириш, унинг дарди ва ташвиши билан янашш прокурорларнинг энг долзарб вазифасига айланиши зарур". Мазкур вазифа Ҳақ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йўлида аниқ мўддадир. Бундай вазифанинг қўйилиши, албатта, прокуратура органларининг ҳақ билан янада яқинлаштириши кўзда тутилди.

Мазкур вазифаларнинг самарали бажарилиши, қонунчилик ташаббусига эга субъект сифатида прокуратура органларининг қонунларни янада такомиллаштириш йўналишидаги фаолиятини янги босқичга кўтарди.

Аҳмад ИСМОИЛОВ,
Инсон ҳуқуқлари бўйича
Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази
директори ўринбосари

ЭЪТИРОФ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ҳамда шаҳарлар ва қишлоқларда автобусларда йўловчилар ташиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори мамлакатимизда инсон манфаатлари йўлида олиб борилаётган изчил сиёсатнинг яна бир ёрқин тимсоли бўлди.

Истиқлолнинг ўтган чорак асрдан зиёда ўзбек халқи учун ҳақиқий ҳурлик ва рўшнолик йиллари бўлиб тарих зарварларига битилмоқда. Бугун қай бир шаҳар ёки қишлоққа борманг, ўзгача манзара намойён бўлади. Шаҳарларимиздаги ҳашаматли бинолар, равон йўллар, жаҳон андозаларига мос муассаса ва корхоналар бир тараф билан, қишлоқларимизда Биринчи Президентимиз ташаббуси ва ғояси билан қад кўтарган, бугунги кунда янада такомиллашган арзон, шинам ва қулайликларга бой намунавий турар жойлар бир тараф бўлиб, юртимиз жамолини дунёга кўз-кўз қилмоқда, десак асло муболага эмас.

Яқинда юртдошларимиз билан учрашувларда ҳамюртларимиз Президентимизнинг "Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ҳамда шаҳарлар ва қишлоқларда автобусларда



БАРЧАСИ инсон манфаати учун

йўловчилар ташиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорини қатъий қўллаш билан қулайликларига гувоҳ бўлдим. Дарҳақиқат, шаҳар ва қишлоқларимизда аҳолига қулай, сифатли ва энг асосийси, хавфсиз автомобиль транспорт хизмати кўрсатишни яхшилаш бугуннинг долзарб масалаларидан бирига айланиб қолган. Энди мазкур қарор асосида амалга ошириладиган комплекс чора-тадбирлар турфайли автотранспорт хизматлари кўлами янада ривожлантирилади.

Бугунги кунда шаҳар ва қишлоқларимизда йўловчи ташиш транспортларининг янги йўналишлари очилиб, уларда йўлимизда ишлаб чиқарилаётган замонавий автобус ва микроавтобуслар хизмат кўрсатиб, халқнинг оғирини енгил, узогини яқин қилмоқда. Сўнгги уч йилни олиб кўрадиган бўлсак, мамлакатимизда 3 мингга яқин автобус ва 12 мингга енгил ав-

томобиль ана шу мақсадларга хизмат қилаётганига гувоҳ бўлишимиз мумкин. Бунинг учун янги автовокзаллар, шоҳ-бекатлар, йўналишларда бекатлар барпо этилаётти, ёки қайта таъмирланиб, йўловчилар учун барча қулайликларга эга замонавий қиёфага келтирилмоқда.

Президентимиз томонидан қабул қилинган қарорда автотранспорт хизматини янада такомиллаштириш тизимини яратишга алоҳида эътибор қаратилган. Бошқача қилиб айтганда, қабул қилинган қарор айнан республиканинг шаҳар ва қишлоқларида, биринчи навбатда қишлоқ жойларида аҳолига автотранспорт хизмати кўрсатишни намунавий ташкил этишга, уларнинг хавфсизлигини таъминлашга қаратилган.

Қарор ижросини таъминлаш мақсадида 2017 — 2021 йилларда 303 та янги йўловчи ташиш йўналиши очилиши, улардан 204 тасини ёки 79,2 фоизини шаҳар атрофида ва қишлоқлар-

дан ўтадиган шаҳарлараро қатновлар ташкил этиши назарда тутилмоқда. Бундан ташқари, янги йўналишлар очиб билан бирга, автобуслар етишмаслиги оқибатида қатновлар тўхтаб қолган йўналишлар қайта тикланади. Бу мақсадлар учун келдуси йилда 8,6 мингта йўловчи ташиш автобуси, шу жумладан, 5,7 мингта умумий фойдаланиш учун қулай бўлган микроавтобуслар харид қилиниши режалаштирилмоқда.

Йўловчиларга зарур қулайликлар яратиш мақсадида қуриладиган автостанциялар, бекатларни арзон материаллар ҳисобига барпо этишга ҳам алоҳида эътибор қаратилади ва уларнинг барчаси намунавий лойиҳалар асосида амалга оширилади.

Ушбу соҳадаги яна бир янгиллик шундан иборатки, қатнов йўналишларида автотранспортлар ҳаракатини, белгиланган жадвал асосида ҳаракатланишини ва хизмат сифатини назорат қилиб туриш мақсадида автобус ва микроавтобуслар-

нинг ишини онлайн режимида доимий кузатиб бориш хизмати яратилади.

Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш сифат жиҳатидан юксалтиришда йўл ҳақи тўловини такомиллаштириш масаласи ҳам муҳим ўрин тутди. Шу боис ушбу жиҳатда ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу борда бундан кейин йўловчилар йўл ҳақини банк пластик карталари орқали нақд пул тарзида тўлашлари учун зарур шароитлар босқичма-босқич жорий этилади.

Қарорга асосан тасдиқланган Дастурни молиялаштириш учун 840 миллиард сўмдан зиёд, асосан, "Ўзавтосаноатлизинг" ва бошқа лизинг компанияларининг маблағлари, тижорат банклари кредитлари, хусусий сармоялар ва қонун ҳужжатларида таъқиқланмаган бошқа маблағлар йўналтирилади. Ўз навбатида, лизинг компаниялари ёки йўловчи ташувчилар ўзлари сотиб оладиган микроавтобуслар учун Республика йўл жамғармасига тўланадиган йўл тўловидан озод қилинади. Бу, бир томондан харидорнинг маблағлари тежалишига олиб келса, иккинчи томондан бошқа харажатларнинг ҳам камайишига замин яратди. Бундан ташқари, қарорда белгилаб қўйилганидек, уларнинг боғжона тўловларидан (боғжона расмийлаштириш йўлларидан ташқари) ҳамда автобусларда йўловчилар ташиш бўйича ягона солиқ тўловидан озод қилиниши эътиборга моликдир.

Бир сўз билан айтганда, Президентимизнинг мазкур қарори халқимиз турмуш фаровонлиги ва манфаатларини таъминлашда муҳим роль ўйнаши шубҳасиз.

Муҳаммадjon
МАКСУДОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси
Сенати аъзоси

ТАДБИРКОРГА ТЎСИҚ ҚЎЙИШ СИЁСАТГА ТЎСҚИНЛИКДИР

«Бошланиши 1-бегла»

Ушбу меъёрлар ижросини таъминлашда алия идоралари соҳада ўрганишларга асосан Наманган, Бухоро, Қашқадарё, Андижон, Тошкент вилоятлари ва Тошкент шаҳрида йўл қўйилган. Мазкур ҳолатлар юзасидан 224 айбдор шахс интизомий, 59 шахс маъмурий жавобгарликка тортилиб, уларнинг 29 ноқонуний қарори бекор қилинди. Тошкент шаҳар стандартлаштириш ва метрология бошқармаси томонидан "Спорт жиҳоз люкс" хусусий корхонасида рухсатсиз текшириш ўтказилган. Бу ҳақда алия ходими томонидан маъмурий хуқуқбозарлик тўғрисида баённома расмийлаштирилган. Бу ҳолатга йўл қўйган Д.Тажиевга суд қарори билан жарима таъинланди.

Ўтган йилда тадбиркорлардан келиб тушган 3 мингдан ортиқ мурожаат кўриб чиқилиб, қонуний ҳал этилди. Алия идоралари томонидан тадбиркорлик субъектлари ва хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарнинг хуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштиришга тегишли ташкилотларга тақдимнома, огоҳнома киритилиб, тадбиркорларнинг бузилган хуқуқлари тикланди. Таъсир чоралари натижасида 1857 мансабдор шахс интизомий жавобгарликка тортилди, 122 нафари эгалаб турган лавозимидан озод этилди.

Тадбиркорлик субъектларида етказилган зарарнинг бевосита айбдорлардан ундирилиши тартибини амалиётда қўллашга эътибор қаратилмоқда. Ўтган йилда сулларга тадбиркорлар фойдасига 202 нафар мансабдор шахсдан 116,5 миллион сўм моддий ва маънавий зарарни ун-

дириш юзасидан даъво аризаси киритилди ва уларнинг барчаси қаноатлантирилди.

Юқорида номи қайд этилган фармонда белгиланган нормаларни амалиётда тўлиқ татбиқ этиш мақсадида 2016 йил 30 декабрда "Тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги қонун қабул қилинди. Қонунга мувофиқ, 2017 йил 1 январдан тадбиркорлик субъектлари фаолиятини режадан ташқари ва муқобил текширишларнинг барча турлари бекор қилинди. Бу тадбиркорларимиз учун яратилган улкан қулайлик бўлиб, уларнинг эркин фаолият юритишига хизмат қилади.

Шу ўринда таъкидлаш лозимки, амалиётда муқобил текширишларни ўтказишда турлича ёндашувларга йўл қўйилаётган эди. Яъни, бир тадбиркорда ўтказилаётган текшириш ёки жиноят иши доирасида иккинчи тадбиркор билан боғлиқ муносабатлар аниқланса, иккинчи тадбиркор фаолиятини

ҳам тўлиқ текшириш ҳолатлари учраб турарди. Бу тадбиркорларимизнинг ҳақли норозиликларини келтириб чиқарди. Эндиликда бундай текширишларга батамом барҳам берилди.

Молия-ҳўжалик фаолиятини амалга оширишда биринчи марта хуқуқбозарликлар содир этган тадбиркорлик субъектлари ва уларнинг ходимларини ҳамда тадбиркорлик фаолиятини давлат рўйхатидан ўтказмасдан амалга ошираётган шахсларни, улар томонидан етказилган зарар қопланган ва хуқуқ бузилиши оқибатлари белгиланган мuddатларда ихтиёрий бартараф этилган тақдирда, жавобгарликнинг барча турларидан озод қилинади. Бундан ташқари, тадбиркорлик субъектлари нисбатан тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш хуқуқидан маҳрум қилиш тарзидаги жиноий жазо қўллаш тақдирини қўйди.

Кўрсатиб ўтилган нормалар тадбиркорлик субъектларини икки марта жазолашни истисно этибгина қолмай, балки биринчи марта хуқуқбозарликни содир этган фуқароларга ўзининг тадбиркорлик фаолиятини салбий оқибатларсиз давом эттириш имконини беради. Бу чора уларнинг ишбилармонлиги фаолиятини рағбатлантиришга ҳам йўналтирилган.

Бир сўз билан айтганда, бугун тадбиркорлар манфаатлари — давлат ва қонун ҳимоясида. Ана шу мақсадга қаратилган чора-тадбирлар изчил таъминланмоқда. Тадбиркорлар бу имкониятлардан янада унумли фойдаланиши, ўз ҳақ-хуқуқларини пухта билиб, уларнинг амалда қўлланилишини талаб қилиши мақсадга мувофиқ. Шундагина яратилаётган имкониятлар ўз самарасини бериб, мамлакатимиз янада тараққий этаверади.

Норгул АБДУРАИМОВА,
ЎЗА мухбири

ТАДБИР

Ватан ҳимоячиларини қутлаш, кадрлаш ва аъзозлаш юртимизда ажойиб бир қадрият сифатида эътироф этилади. Ўзбекистон "Veteran" жангчи-фахрий ва ногиронлари бирлашмасида Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг 25 йиллигига ва Ватан ҳимоячилари кўнига бағишланган тадбир ўтказилди.

Юксак эътироф

Унда Ўзбекистон "Veteran" жангчи-фахрий ва ногиронлари Бирлашмаси Республика Кенгаши аъзолари ва фаоллари, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва маҳаллий кенгаш депутатлари, Мудофаа вазирлиги, Ички Ишлар вазирлиги, Олий суд ва Ҳарбий прокуратура Фахрийлар кенгашлари, "Нуроний", "Маҳалла" хайрия жамғармалари, Ўзбекистон "Адолат" СДП ва ЎзЛиДеП вакиллари, жангчи-фахрийлар, уруш ногиронлари ва ҳалок бўлган жангчиларнинг оила аъзолари иштирок этди.

Ўзбекистон "VETERAN" жангчи-фахрий ва ногиронлари бирлашмаси Тошкент шаҳар Кенгаши раиси, полковник Рустам Султонов Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ватан ҳимоячиларига табригини ўқиб берди.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармойиши асосида бир қатор жангчи фахрийлар "Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларига 25 йил" эсдалик нишонлари билан тақдирландилар.

Ватан ҳимоячиларини қутловчи куй-қўшиқлар тадбир иштирокчиларининг кўнглини хушнуд этди. Концертдан сўнг мутасадди ташкилотлар томонидан жангчи-фахрийлар ва ҳалок бўлган жангчиларнинг оила аъзоларига эсдалик совғалари топширилди.

Тадбир якунида Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг 25 йиллигига бағишланган ҳужжатли фильм намойиш этилди.

Муҳаммадали МАМАДАЛИЕВ,
"Hurriyat" мухбири



Журналист сўзи — жамоатчилик эътиборида

2016 йилнинг тўртинчи чорагида мамлакатимиз оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган таҳлилий ва танқидий материаллар ҳақида

Оммавий ахборот воситалари фаолиятининг ўзига хос принциплари жамиятдаги ижтимоий-сиёсий жараёнларнинг туб моҳияти ва аҳамиятини омма учун ҳар томонлама очиқ бериш, тараққиёт йўлида тўсиқ бўлиб турган муаммоларни дадил кўтариб чиқиш, мавзуга ҳолисона ва ҳаққоний ёндашиш каби мезонларда кўринади.

Айтиш лозимки, ўтган йилнинг сўнгги чораги жамиятимиз тараққиётида тарихий аҳамиятга молик жараёнларга бой кечди. Мамлакатимизда барча демократик тамойилларга тўла амал қилиб ўтказилган Президент сайлови жараёнлари оммавий ахборот воситалари орқали кенг ёритилди. Жумладан, октябрь ойида президентлик сайловини ташкил этиш ва уни юксак савияда ўтказишга киришилган кундан бошлаб, оммавий ахборот воситалари асосий эътиборни уни халқроқ андозаларнинг барча тамойилларига мос равишда ёритишга қаратди.

Мамлакатимизда фаолият кўрсатган 1400 дан зиёд оммавий ахборот воситаларининг бу эзгу ишда фаол иштирок этиши, сайлов жараёнлари ҳақидаги маълумотларнинг тезкорлик билан, ҳолисона ёритилиши, президентликка номзодлар тарғиботи учун тенглик асосида нашрларда саҳифалар ажратиши, электрон оммавий ахборот воситаларида эфир майдонларининг берилиши мамлакатимиз оммавий ахборот воситаларининг нафақат мавқеи, балки халқроқ кузатувчилар наздида унинг бошқа мамлакатларга ўрнатилган тажрибасини ҳам намоён этди.

“Халқ сўзи” газетасининг 2016 йил 16 ноябрдаги сониди “Халқроқ кузатув” руқни остида чоп этилган “Амалиёт ва демократик андозалар” сарлавҳали таҳлилий материал фикримизга далилди. “Жаҳон” ахборот агентлиги маълумотлари билан янада бойитилган ушбу материал, том маънода сайлов жараёнининг тенглик тамойиллари принципларини тўлиғича ҳолисона очиқ берган. Жараёнда фаол иштирок этган яна бир нашр — “Правда Востока” газетасининг шу санадаги сониди “Жаҳон” ахборот агентлиги томонидан тайёрлаб чоп этилган “Ўзбекистан — пример для государств, стремящихся создать надежную демократическую систему” сарлавҳали таҳлилий мақола ҳам айнан ана шу нуқтаи назардан оммавий ахборот воситалари мавқеини белгиледи.

Йилнинг сўнгги чорагида мамлакатимизда жамият тараққиёти билан боғлиқ муаммоларнинг асл сабабларини ўрганиш, давлат ва ҳукумат фаолиятида очилган таъминотлиги асосида ҳаққонийликни таъминлашга устувор аҳамият бериш масалаларига жиддий эътибор қаратилди. Бу сай-ҳаракатларнинг натижаси ўлароқ халқ билан очик мулоқот ўрнатиш мақсадида 25 сентябрдан Интернет тармоғида Бош вазирнинг виртуал қабулхонаси очилиши ва унга декабрь ойига қадар 218 мингдан зиёд мурожаат қилиниб келиб тушибди, халқ мурожаатларида кўтарилган масалаларнинг мазмун-моҳияти оммавий ахборот воситалари олдига ҳам улкан вазифалар турганини кўрсатди.

Шуни алоҳида қайд этиш керакки, юрдошларимиз мурожаатларида кўтарилган масалалар бугун юртимизда кечаятган ижтимоий-сиёсий жараёнларнинг чуқур таҳлилга қаратилгани билан аҳамиятлидир. Мавжуд муаммоларни бартараф этиш билан боғлиқ яна бир жиҳат — унинг узвий давоми бўлган, яъни амалиётга татбиқ этилаётган ҳуқуқий ҳужжатларни матбуот орқали тарғиб қилиш ҳамда мамлакатимиз ҳаётининг барча жабҳаларида кечаятган ўзгаришлар моҳиятини аҳолига кенг тушунтириб беришдан иборатдир.

Мониторинг гуруҳи томонидан ўрганилган мақола ва материаллар таҳлили шуни кўрсатадики, газета ва журналларимизда мамлакатимиз

ички ва ташқи сиёсатини кенг таҳлил қилган, мавжуд муаммолар ва эришилаётган муваффақиятларнинг омиллари ҳамда ислохотларнинг мазмун-моҳиятини очиқ берган мақолалар анчагина.

Маълумки, маънавият, айниқса, келажак авлод таълим-тарбияси билан боғлиқ масалалар матбуотнинг доимий мавзуси бўлиб келмоқда. Шу жиҳатдан, “Матрифат” газетасининг 2016 йил 5 октябрь сонидида чоп этилган филология фанлари номзоди А.Ҳолиқовнинг “Қондабузарга ким жазо беради?” сарлавҳали мақола эътиборга моликдир. Унда, олдига сўзлашув услубида ёзма матндаги қонун-қоидалар текланиши, ўзаро сўзлашаётганлар ибораларини истаганча қисқартириб, ихчамлаштириши мумкинлиги, бироқ сўнгги йилларда шу ҳолатнинг ёзма матнга ҳам кўчаётгани, Интернет, мобил алоқа воситаларида ҳам бу омалашаётгани тилимизни асраб-авайлаш йўлидаги уринишларга салбий таъсир этиши асосли мисоллар билан кўрсатиб берилган. Мақола газетда чоп этилган, таҳририятта шу масалага муносабат билдирилган кўплаб мактублар келиб тушган. Уларнинг айримлари, жумладан, чирчиқлик педагог И.Қўлдошевнинг “Она тили — миллият жаҳоҳири” номли мақола — “Акс садо” руқни остида газетда чоп этилган. Шунингдек, Термиз шаҳридаги 11-умумтаълим мактабининг она тили ва адабиёт ўқитувчиси Д.Нормуродовнинг мазкур нашрнинг 10 октябрь сонидида чоп этилган “Дарс таҳлилий қандай бўлиши керак?” сарлавҳали таҳлилий-танқидий мақоласида кўтарилган масала ҳам эътиборлидир. Унда умумтаълим муассасаларида ўқитувчиларнинг ўзаро тажриба алмашиши, фаолиятидаги янгиликларни бошқа ҳамкасбларига ҳам омалаштириши каби бир қатор мақсадларда бўлиб ўтадиган очик дарслар мазмун-моҳиятига эътибор қаратилган. Хусусан, аксарият таълим муассасаларида бу жараёнда янада унумли фойдаланиш мақсадида ҳар бир педагог учун бир ойда 4 та дарсни кузатиб, таҳлил қилиш шир қилиб олинади. Мақолада педагог муаллиф дарс таҳлилийга доир бир қанча ижобий фикрларни, хусусан, жараёнда ўқитувчи маҳорати, билими, кийинишдан тортиб, муомала маданиятига, синфнинг санитария-гигиена ҳолати ва тайёрларлиги борасидаги талабларни илгари суриш билан бирга, амалий жараёнда очик дарслар фақатгина режани тўлдириш, кузатуви ўқитувчиларнинг мақсади эса шунчаки белгиланган таҳлил микдорини бажаришдан иборат бўлиб қолаётгани танқид қилинади. Бунинг ортда эса очик дарслар моҳиятан сазлашиб, қўзланган натижага эришилмай қолиши тилга олинган. Мазкур мақола матбуот юзини кўргач, кўтарилган масала педагоглар томонидан ижобий қабул қилиниб, кўплаб ўқитувчиларнинг фикр-мулоҳазаларини фидолаганлиги эътироф этилган.

Ҳудудий нашрлар фаолияти мониторингинг натижаларига назар солинганда, албатта, Самарқанд вилоятининг босма нашрларида чоп этилган танқидий ва таҳлилий материаллар ўзининг кўламдорлиги билан ажралиб туради. “Samarqand” газетасининг 2016 йил 1 октябрдаги сониди муаллиф Н.Бобоҳмедалининг “Фотоайбнома” руқни остида чоп этилган мақолада “Афросиёб” меҳмонхонасининг орқа тарафи аянчли даражада антисанитар аҳволда эканлиги танқид қилинади. Газетанинг 5 октябрь сонидида “Хат таҳрирсиз босилди” руқни остида эълон қилинган “Муборак” маҳалласи фаоли Х.Шукурованинг “Байрам табригини эгасига етиб бормас” мақоласида ҳам бугунги кун учун ниҳоятда долзарб мавзу шарафдаги 11-сонли почта хизмати мисолида танқид қилинган. “Самарқандский вестник” газетасининг 8 октябрь сонидида “Фотоайбнома” руқни остида мухбир Р.Ҳотамованинг “Что такое “Музкомсом”?” сарлавҳали мақоласида реклама бериш одоби хусусида сўз юритилиб, мутасаддиларнинг сўзга беписандлиги, саводсизлиги танқид қилинади.

Шу ўринда вилоят ва марказий нашрлардан ўрнат олиб, дадил фаолиятга киришаётган туман газеталари ҳақида ҳам тўхтаб ўтиш ўринли бўлади. “Bulung'ug hayoti” туман газетасининг 7 октябрь сонидида журналист Х.Қосимовнинг “Ахлат тўкиши гуноҳи азим”, “Jomboy tongi” газетасининг 19 октябрь сонидида Ш.Исмомов ва В.Ўрозалиевнинг “Кичик маҳалланинг катта ташвишлари” каби қатор таҳлилий-танқидий мақолалари берилганки, бу матбуотнинг кўнчоқлиги ва ҳозиржавоблигидан дарак беради.

Туман газеталари фаолиятидаги бу каби мавзуларни Бухоро вилоятини нашрларида ҳам кузатиш мумкин. Мухбир З.Қурбонованинг “Пешкў овози” туман газетасининг 13 октябрь сонидида чоп этилган “Қиз боланинг бахти унинг турмушга қанчалик тайёр эканлига боғлиқ”, А.Беконинг “Қоровулбозор тоғи” газетасининг 22 ноябрь сонидида чоп этилган “Никоҳ ёши — оила мустаҳкамлиги мезони” каби

очилган кимсаларнинг қилмишлари фош этилади.

“Фарғона ҳақиқати” газетасида ҳам ҳуқуқий, маънавий мавзулардаги мақолалар мунтазам бериб келинаётгани диққатга сазовордир. Газетанинг 28 декабрь сонидида “Одам савдоси — давр муаммоси” руқни остида Ў.Йўлчиев ва М.Мунавваровнинг “Нафса кул кимсалар” сарлавҳали танқидий мақоласи ҳам инсон табиатидаги маънавий қусурлар оқибатида келиб чиқаётган муаммоларга бағишланган.

Инсон, айниқса, ёш авлодимизнинг маънавий қиёфаси оммавий ахборот воситаларининг доимий мавзуси бўлиб қолаётгани бежиз эмас. Кейинги пайтларда Интернет-парастлик иллати кўпчилиكنи беизовта қилаётгани бор гап. “Mahalla” газетаси мухбири С.Махсумованинг 2016 йил 15 октябрь сонидида чоп этилган “Шунчаки ўйин — бир кун руқий касал қилиши тайин” мақоласи компьютер ўйинларининг инсон руҳиятига таъсири, “ўргимчак тўри”га илпис боғланиб қолган амал-ғашлар онгини заҳарлаётган технологик воситалардан оғоҳ этади. “Аваллига Интернет орқали “оммавий маданият” ниқоби остида ҳеч қайси миллият маънавиятига тўғри келмайдиган ахборотлар омалаштирилди. Бу ҳолат ҳозир ҳам давом этиб турган пайтда вайронкорлигини тарғиб этувчи компьютер ўйинлари авжга чиқмоқда”, деб ёзда муаллиф. Кўриниб турибдики, аввал ўйин маромига шайдо бўлиб қолган ўсимлар руҳиятида жоҳиллик уйғонгач, уни бирон-бир насихату чоралар билан қайтариш осон бўлмайди. Бу

Президент Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимиз тараққиётини белгилаб берувчи турли соҳаларни ривожлантиришга қаратилган фармон ва қарорларида матбуотнинг алоҳида ўрни борлигига эътибор қаратаётгани оммавий ахборот воситаларига катта масъулият юклайди, албатта.

Хусусан, яқинда қабул қилинган “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги қонуннинг 15-моддасида оммавий ахборот воситаларига жамиятда коррупцияга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантиришга қаратилган тадбирларни ёритиш каби ўта масъулиятли вазифалар юкланиши соҳа ходимларидан ўз зиммаларидаги бурчга янада жиддийроқ ёндашишларини талаб этади.

мақолалари шундай дейишимизга асос бўлади.

Матбуотда кўтарилаётган мавзулар ҳудудларда ечимини кутаётган муаммоларнинг кўлами билан ҳам боғлиқ. Андижон вилоятидаги “Ёшлар ва ҳуқуқ” газетасининг 29 декабрь сонидида чоп этилган “Лафзсизлик келтирган зиннат” сарлавҳали мақола кейинги пайтда ўзгаларнинг ишончига кириб, “Тез кунда қайтараман” дея катта микдорда қарз кўтариб, бошқаларни лақаблатиб кетишга одалган айрим шахсларнинг маънавий қиёфасини очишга қаратилган.

Наманган вилоятида чоп этилган “Ҳайрат-пресс” газетасининг ўша санадаги сониди Ж.Пўлатовнинг “Ерга нисбатан лоқайларча муносабат кетмайди” сарлавҳали танқидий мақоласи ҳам юқорида кўтарилган мазмунинг узвий давоми бўлиб, унда фермер ҳўжалиқларининг экиндан бўшаган майдонларини ўз вақтида шўлгорлашда йўл қўётган боқибегамлигига эътибор қаратилган. Шунингдек, “Наманган ҳақиқати” газетасида ўқувчиларга ҳавола этилаётган туркум мақолалар мазмун-моҳиятига кўра миллий ўзлигини англаш, маънавий юксалиш масалаларига қаратилгани билан характерлидир. Мазкур нашрнинг 28 декабрь сонидида таниқли журналист Р.Мажнунованинг “Бугунги ота-оналар фарзандларига идеал бўлаётми?” сарлавҳали мақоласида ёш ота-оналарнинг фарзандлар тарбиясидаги масъулиятни хусусида фикр юритилган бўлса, Фарғона шаҳар прокуратураси терговчилари Н.Асқаров, Ҳ.Умаровнинг “Ферганская правда” газетасининг 29 декабрь сонидида чоп этилган “Сўнгги пушаймон” сарлавҳали мақоласида гиёҳванд моддалар савдоси туфайли жиноий жазога тортилган, кўзи мошдек

тижорат билан шуғулланувчи аёлларнинг руҳий олами, маънавий қиёфаси таҳлилий қаламга олинган.

Бозор уларнинг аёллик табиати, турмуш-турмушида қандай ўзгаришлар содир этмоқда, деган савол асосида мавзуга танқидий-таҳлилий ёндашилган. Мавзу юзасидан Тошкент шаҳридаги баъзи бозор мутасаддилари ва тижоратчи аёлларнинг фикрлари ҳам муҳокамага тортилган. Хулоса ўрнида психолог фикрлари келтирилган.

“Шарқ юлдузи” журналининг ҳар сониди публицистик жанрларга кенг ўрин берилаётгани адабий жабҳадаги ҳаётнинг шаффофлигига хизмат қилмоқда. Журналининг октябрь сонидида Г.Асророванинг “Дилда доим Ватан меҳри бор”, ноябрь сонидида таниқли ижодкор Б.Ўзимуҳаммаднинг “Қадимий ўлканинг янги эраси”, декабрь сонидида тажрибали журналист А.Мелибоевнинг “Кутлуг қалам” деб номланган таҳлилий мақолаларида давр ўзгаришлари, меҳнатсевар халқимизнинг турмуш фаровонлиги йўлида амалга ошираётган бунёдкорлик фаолияти ўз аксини топган. Бу йўналишда “Гулистон”, “Ёшлик” каби нашрларда ҳам ранг-баранг мавзуларда ўқувчиларни фикрлаш, мушоада юритишга даъват этидиган публицистик чиқишларга кенг ўрин берилганки, бу матбуотнинг давр билан ҳамнафас эканлига яна бир мисолдир.

Бу борада айни пайтда оммавий ахборот воситаларининг бошқа турларига нисбатан Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси фаолияти тезкорлиги билан ажралиб туради. 3 октябрда муаллиф Д.Мўминовнинг “O'zbekiston” телерадиоканалида эфирга узатилган ҳуқуқ-тартибот органлари билан ҳамкорликда, тайёрланган “Қўшмачида қопқони” деб номланган кўрсатув Навоий вилоятида одам савдоси билан шуғулланган фуқаро А.Аминованинг нафс илжинида ноқонуний ишларга қўл ургани ва унинг бу жиноий хатти-ҳаракатлари ўз вақтида, тегишли органлар саз-ҳаракати туфайли фош этилгани ёритилган. Шу дастур муҳарририяти бўлим мудир М.Оппоқўжаеванинг “Ким ҳақ?” деб номланган радиоешитириши ҳам мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг замирида инсон омили муҳасаса экани, ислохот ислохот учун эмас, халқнинг турмуш даражасини юксалтириш ва фаровонлигини таъминлашдек эзгу мақсадга қаратилгани, айниқса, фуқароларни кучли ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида сўнгги йилларда давлат пенсия таъминоти тизими тақомиллаштирилиб, кўплаб қонун ва қарорлар, қонуности ҳужжатлари ҳамда уларни амалга ошириш бўйича қатор чора-тадбирлар кўриб келинаётгани таҳлил этилган. 2004 йил 21 декабрда қабул қилинган “Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида”ги Қонуни қабул қилиниши мисолида айрим пенсионерлар саволларига соҳа ходимининг жавоблари берилган.

“Yoshlar” телеканали катта муҳаррири Ж.Қаландаровнинг 26 октябрда эфирга узатилган кўрсатувиди эса яна бир муҳим масала — Фарғона вилояти ички ишлар бошқармаси айрим ходимларининг жиноий қилмишлари, хусусан, ўз мансаб ваколатини суистеъмол қилиб, юзлаб инсонларга моддий маънавий зарар етказганликлари ҳақида ҳикоя қилинган. Таҳлилий-танқидий кўрсатувлар тайёрлаш, мавжуд муаммоларни дадил кўтариб чиқиш борасида Қорақалпоғистон Республикаси телерадиокомпаниясида ҳам ўзига хос тажриба тўпланган. 20 октябрда эфирга узатилган журналист У.Абдижамилонининг “Жуапкершиликке нэзер” деб номланган кўрсатув шу жи-

ҳатдан эътиборлидир. Унда муаллиф ичкиликбозлиқнинг зарари, салбий оқибатлари ҳақида Шуманай туман хотин-қизлар кўмитаси раиси Т.Қаллиқлишева, Нукус шаҳри Беруний номидаги ўрта махсус ислом билим юрти ўқитувчиси Ж.Искендеров, Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бошқармасининг катта инспектори У.Рзамуратов, “Имом Эшон Муҳаммад” жоме масжиди имом-хатиби Б.Разов билан ушбу долзарб мавзуда мунозарали сўхбат уюштирган. Шунингдек, Қорақалпоғистон Республикаси телерадиокомпаниясининг “Ижтимоий-сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий дастурлар” бош муҳарририяти бўлим мудир Д.Алламбергеновнинг 21 октябрда эфирга узатилган “Эдиллик айнаси” кўрсатув Ўзбекистон мудофаасига кўмаклашувчи “Ватанпарвар” ташкилотининг Беруний, Эликқалъа, Чимбой туманлари бўлимида меҳнат қилаётган нафис бузуқ масъул ходимларнинг пора олиш мақсадида таъмагирлик қилаётганида қўлга олингани ва жиноий жавобгарликка тортилгани бор тафсилотлари билан очиқ берилган.

Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси таркибидagi нодавлат телестанциялар томонидан ҳам йилнинг сўнгги чорагида тайёрланиб эфирга узатилган долзарб, мавзулардаги таҳлилий ва танқидий материаллари кўлами анчагина. Хусусан, Сурхондарё вилоятида фаолият кўрсатаётган “Ишюн ТВ” телестанцияси томонидан 15-19 октябрь кунлари эфирга узатилган “Фирибгарлар тузоғи”, “Нафс қиллари” кўрсатувлари порахўрлик, фирибгарлик йўлида қириб, йўлдан алашган кимсалар содир этган жиноятлар ҳақида ҳикоя қилади. Шунингдек, 5 октябрда “Жиззах ТВ”нинг “Замин” ахборот дастурида Жиззах шаҳридаги “Сайилжой” маҳалласида куз-қиш мавсумига қўнда ҳозирлик қўрилмаётгани хусусида танқидий лавҳа намоиш этилган. Муаллифлар — Д.Бектемирова, Д.Ражабовлар томонидан тайёрланган ушбу кўрсатувда маҳаллий ҳокимлик, фуқаролар йиғинлари ва хусусий уй-жой мулкдорларининг ширкатлари фаолияти танқид қилинган. Бироз ўтиб, мавзу юзасидан қайта ўрганиш ўтказилиб, масала атрофича ҳал этилгани кўрсатилди. Шунингдек, муаллифлар Жиззах шаҳридаги “Иттифоқ” маҳалласида ҳам куз-қиш мавсумига тайёрларлик сўст олиб борилаётгани хусусида танқидий лавҳа тайёрлаган. 1 октябрда яна мавзу юзасидан қайта ўрганиш ўтказилиб, қўрилган барча масалалар ижобий ҳал этилгани намоиш қилинган.

Матбуотнинг жамоатчилик назоратини ўрнатиш, жамият тараққиётига тўсиқ бўлиб турган айрим қусур ва нуқсонларни бартараф этишдаги роли катта бўлаётганини келтирилган мисоллардан ҳам билса бўлади.

Президент Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимиз тараққиётини белгилаб берувчи турли соҳаларни ривожлантиришга қаратилган фармон ва қарорларида матбуотнинг алоҳида ўрни борлигига эътибор қаратаётгани оммавий ахборот воситаларига катта масъулият юклайди, албатта. Хусусан, яқинда қабул қилинган “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги қонуннинг 15-моддасида оммавий ахборот воситаларига жамиятда коррупцияга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантиришга қаратилган тадбирларни ёритиш каби ўта масъулиятли вазифалар юкланиши соҳа ходимларидан ўз зиммаларидаги бурчга янада жиддийроқ ёндашишларини талаб этади.

Хулоса қилиб айтганда, бугун оммавий ахборот воситалари аҳолини йилантираётган муаммоларни кўтариб чиқиш, уларга маҳаллий давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари мансабдор шахсларининг диққат-эътиборларини қаратиш бўйича дадил чиқишлар қилмоқда. Энг муҳими, бу чиқишлар жамиятда фуқароларнинг қарашларини, фикр-мулоҳазаларини акс эттириб, тегишли давлат ва мутасадди идоралар томонидан инobatга олинмоқда.

Қут-барака аҳилликка

»ШАРХ

Қайси оилада аҳиллик, иттифоқлик ҳукмрон бўлса, шу хонадонга қут-барака, ризқ-насиба, файз ёғилади. Агарки жонажон Ўзбекистонимизни улкан бир оила деб тасаввур этсак, унда умргузаронлик қилаётган турли миллат ва элатларнинг бирдам ва ҳамжиҳатлиги албатта, юртимизнинг эртанги равнақи гарови, десак асло муболаға қилмаймиз.

Шу нуқтаи назардан оладиган бўлсак, бугунги кунда 32 миллион нуфусга эга, 130 дан зиёд миллат ва элатлар, 16 та диний конфессия вакиллари бир тану бир жон бўлиб яшаётганини ва юрт тараққиёти, эл фаровонлигини таъминлаш мақсадида саъй-ҳаракат кўрсатаётганининг гувоҳи бўлиб, ҳар биримиз бундан чексиз фазру гурурга тўлаимиз.

Таъкидлаш керакики, Ўзбекистон мустақиллигини қўлга киритгач, кўп ўтмай, аниқроғи, 1992 йил 13 январда юртимизда Республика байналмилал маданият маркази тузилди. Бу марказ кўп миллатли Ватанимизда бошқа миллат ва элатлар маданияти, урф-одатларини ривожлантиришдек хайрли мақсалларни ўз олдига қўйган эди. 1992 йил 8 декабрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 8-моддасида “Ўзбекистон халқини, миллатидан қатъи назар, Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари ташкил этади” деб белгилаб қўйилишида ҳам ўзбекона барикенглик таъминлаш янада муҳим аҳамият касб этди. Шунингдек, Асосий Қонунимизнинг 4-моддасида “Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудидида истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва аъёналарини ҳурмат қилинишини таъминлаши, уларнинг ривожини учун шарт-шароитлар яратиши” алоҳида кўрсатиб ўтилдики, булар барча Ватандошларимизнинг бошини қовуштириб, пировардида мустақиллигимизнинг муваффақиятини таъминлай олади.

Конституцияимизнинг 18-моддасида эса мамлакатимизнинг барча фуқаролари бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эгалити, жинси, irqи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, этники, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, қонун олдида тенглиги белгилаб қўйилди. Бугунги айтадиган бўлсак, ўзбекона барикенглигимизнинг илдиэлари қадим-қадим асрларга тенгдош. Зеро, бу заминда кўплаб миллатлар минг-минг йиллардан бери қўшни, дўст бўлиб яшаб келганлиги сир эмас. Қолаверса, бошқа миллатларга ва динларга нисбатан ҳурмат-эҳтиром халқимиз, ота-боболаримиз сийрати ва тийнатида бўлган. Шу сабабли, бу заминда турли халқлар, урф-одатлар, маданиятлар бири-бири билан ёнма-ён, аҳиллик ва ҳамжиҳатликда яшаб келган ва ривожланган.

Яқин тарихимизга назар ташласак, ўтган асрда турли сабаблар билан ёки қатъон-қатъонга учраган миллатлар вакиллари ҳам Ўзбекистондан макон топди. Халқимиз уруш, очарчилик каби мушкул дамларда ҳам бу миллатлар билан ўз насибасини баҳам кўрди. Улар ўзбекона бағри-кентлиги ва меҳр-муруватдан баҳраманд бўлганлари ҳолда, шу Ватанда илдиэ отиб, паллак ёздилар. Улар учун Ўзбекистон том маънода она-Ватан бўлиб қолди, десак хато бўлмайди. Истиқлол йилларига келиб эса халқимизнинг ушбу ҳамжиҳатлиги янада мустақамлаштирилди, бизлар билан бақамти яшаётган бошқа миллатга мансуб кишиларда ҳам ягона Ватан туйғиси пайдо бўлганининг гувоҳига айландик.

— Республика байналмилал марказининг асосий вазифаси мамлакатимизда миллатлараро муносабатларни янада тақомиллаштириш, турли миллат ва элатлар вакиллари ўзига хос урф-одат ва аъёналарини сақлаб қолишга қўмаклашишдан, жамоатчиликнинг бағрикенглик таъминлашлари қарор топтиришга қаратилган ташаббусларини қўллаб-қувватлашдан иборат, — дейди марказ директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Насриддин Муҳаммадиев. — Ўзбекистонда 1992 йилда турли миллат ва элатларнинг 10 та миллий маданият маркази фаолият юритган бўлса, айти пайтда улар 137 тага эди.

Н.Муҳаммадиевнинг таъкидлашича, ўтган давр мобай-

нинг илдиэлари қадим-қадим асрларга тенгдош. Зеро, бу заминда кўплаб миллатлар минг-минг йиллардан бери қўшни, дўст бўлиб яшаб келганлиги сир эмас. Қолаверса, бошқа миллатларга ва динларга нисбатан ҳурмат-эҳтиром халқимиз, ота-боболаримиз сийрати ва тийнатида бўлган. Шу сабабли, бу заминда турли халқлар, урф-одатлар, маданиятлар бири-бири билан ёнма-ён, аҳиллик ва ҳамжиҳатликда яшаб келган ва ривожланган.

Яқин тарихимизга назар ташласак, ўтган асрда турли сабаблар билан ёки қатъон-қатъонга учраган миллатлар вакиллари ҳам Ўзбекистондан макон топди. Халқимиз уруш, очарчилик каби мушкул дамларда ҳам бу миллатлар билан ўз насибасини баҳам кўрди. Улар ўзбекона бағри-кентлиги ва меҳр-муруватдан баҳраманд бўлганлари ҳолда, шу Ватанда илдиэ отиб, паллак ёздилар. Улар учун Ўзбекистон том маънода она-Ватан бўлиб қолди, десак хато бўлмайди. Истиқлол йилларига келиб эса халқимизнинг ушбу ҳамжиҳатлиги янада мустақамлаштирилди, бизлар билан бақамти яшаётган бошқа миллатга мансуб кишиларда ҳам ягона Ватан туйғиси пайдо бўлганининг гувоҳига айландик.

— Республика байналмилал марказининг асосий вазифаси мамлакатимизда миллатлараро муносабатларни янада тақомиллаштириш, турли миллат ва элатлар вакиллари ўзига хос урф-одат ва аъёналарини сақлаб қолишга қўмаклашишдан, жамоатчиликнинг бағрикенглик таъминлашлари қарор топтиришга қаратилган ташаббусларини қўллаб-қувватлашдан иборат, — дейди марказ директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Насриддин Муҳаммадиев. — Ўзбекистонда 1992 йилда турли миллат ва элатларнинг 10 та миллий маданият маркази фаолият юритган бўлса, айти пайтда улар 137 тага эди.

Н.Муҳаммадиевнинг таъкидлашича, ўтган давр мобай-



нида улар билан ҳамкорликда 2016 йилда 700 дан ортиқ илмий-амалий ва маданий-маърифий тадбирлар ўтказилди. Шунингдек, “Ўзбекистон — умумий уйимиз” шиори остида ўтказилган аъёнавий дўстлик ва маданият фестивалида 40 мингдан зиёд турли миллат вакиллари қатнашди.

Айти пайтда умумий ўрта таълим ва олий таълим муассасаларида ўқув дастурларининг 7 тилда олиб бориладигани ҳам бошқа миллатларнинг ҳар томонлама ривожини ҳам муҳим ўрин тутди. Жумладан, айти дамда республика камиздаги 9618 та умумий ўрта таълим мактабидан 359 тасида қорақалпоқ, 799 тасида рус, 251 тасида тожик, 396 тасида қозоқ ва 56 тасида қирғиз ва 47 тасида туркман тилларида дарслар олиб бориладигани. Шуниси диққатга сазоворки, умумий ўрта таълим муассасалари ҳамда олий ўқув юрталари учун дарсликлар нашр этиш ишлари эса бевосита ҳукумат томонидан молиялаштирилмоқда.

Маданият марказларида фаолият юритувчи яқшаба кунги мактаблар ва тўғарақларда маълум бир миллат вакиллари маданияти, тарихи, санъати ва миллий аъёналари ўргатилмоқда. Ҳар йили байналмилал марказда ўзбек, қирғиз, қирғиз ва инглиз тиллари бўйича мунтазам танловлар ўтказиб келинаётир.

Айти кунда Ўзбекистон Миллий телерадиоканалларининг теле ва радиоканалларида ўндан зиёд тилда эшиттиришлар ва кўрсатувларни эфирга узатишмоқда. Шунингдек, республикамиз-

нинг ҳудудидида 10 дан ортиқ тилларда газета ва журналлар нашр этилмоқда. Миллий марказларнинг саъй-ҳаракатлари натижасида қардош миллатларнинг миллий байрам ва маросимлари қайта тикланмоқда. Булар албатта, муайян миллат маданиятини ривожлантириш билан қиёфаланиб қолмай, балки ўсиб келаётган ёш авлоднинг бошқа миллат ва элатлар урф-одат ва аъёналарига ҳурмат руҳида тарбиялашга муҳим ҳисса бўлиб қўшилмоқда.

Таъкидлаш керакики, Ўзбекистон фуқаролари бўлган турли миллат вакиллари давлат бошқаруви ишларида, ижтимоий-иқтисодий ҳамда маданий ҳаёда фаол ва эркин иштирок этишмоқда. Бугун қурган заминда миллат-этниқ муносабатлар тобора кескинлашиб, энг ривожланган мамлакатларда ҳам кам сонли миллат вакиллари камситиш ҳолатлари кузатилаётган даврда турли миллат ва элат вакиллари битта ягона оилада аҳил ва иноқ яшаётган Ватанимиз тажрибаси чиндан ҳам бошқаларга намуна бўлишга арзийди.

Айти кунда мамлакатимиз янги ислохотлар даврига кирди. Шубҳасиз, ушбу ислохотларни ўз вақтида ва тўла-тўқис амалга оширишимиз, қўзланган марраларга етишимиз учун аввало ҳаммамиздан аҳиллик ва ҳамжиҳатлик талаб этилади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев ўтган йил 14 декабрда Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисида сўзлаган нутқида “мамлакатимизда ҳукм сураётган миллатлар

ва фуқаролар тотувлиги, ўзаро ҳурмат ва меҳр-оқибат муҳитини қўз қорачиғидек сақлаш ҳамда мустақамлашнинг ўзимнинг устувор вазифам, деб ҳисоблайман”, деган фикрлари замирида ҳам айнан шу эзгу мақсад турибди. Бу айти кунда ўзини шу азиз Ватанининг фарзанди деб ҳисобловчи ҳар бир юрдошимизнинг дилидаги мўддо. Шундай экан, ягона Ватанимиз Ўзбекистоннинг истиқболи учун қайғуриш, боболарга муносиб бўлиш, миллий қадриятлар ва аъёналарини давом эттириш ҳар биримиз учун ҳам қарз, ҳам фарзидир.

Шу кунларда Республика байналмилал маркази ташкил этилганига чорак аср тўлди. Ушбу сана муносабати билан турли миллатларнинг қадриятлари, Ўзбекистоннинг миллатлараро тотувлик борасидаги тажрибасини ўзида акс эттирган халқ амалий санъати, тасвирий ва фотосуратлар кўргазмасини, “Ўзбекистон мустақиллиги — миллатлараро муносабатлар ривожиди янги давр” мавзусида илмий-амалий анжуман ҳамда “Ўзбекистон — умумий уйимиз” фестивали олибберишнинг концерти ўтказилиши кўзда тутилмоқда. Байрамга бағишлаб ҳужжатли фильм, китоб ҳамда “Ягона оилада” журналининг махсус сон чоп этилмоқда.

Сўзимиз ҳудосида айтмоқчимизки, юртимизда тотувлик ва иноқлик, бағрикенглик ҳукмрон экан, албатта, қўзланган мақсадларимизга эришамиз.

Абдумажид АЗИМОВ

»БУ ТУРФА ОЛАМ

КЕКСАЙИШ САБАБЛАРИ

Узоқ умр кўриш, қаришнинг олдини олиш борасида олимлар кўплаб тадқиқотлар ўтказишган.

Қаришга сабаб бўладиган омиллар изланган. АҚШнинг Скриппс институти олимлари хужайралар кексайишига сабаб бўладиган энг муҳим факторини аниқлашди.

Биологлар бунинг учун “TZAP” протеинини ажратиб кўришди.

— Ушбу оқсил теломер (ДНК ферментларининг чекка қисми)нинг юқори чегарасини кўрсатиб турибди, — дея таҳмин қилади мутахассислардан бири Лаззери Денчи. — У хужайраларнинг кўпайишига йўл очиб беради.

Мазкур боғлиқлик сўғиғи ўн йил ичида аниқланган иккинчи янгилик бўлиб, теломерлар ҳимоя вазифасини бажариши таъкидланмоқда. Инсоннинг болалигидан бошлаб теломерлар аста-секин қисқара боради. Ўрта ёшда бу жараён икки, кексалиқда эса тўрт баравар кичрайдиган. Мана шу организм қаришига сабаб бўладиган омиллардан биридир. Мутахассислар теломерлар қисқариш суръати тўғрисида тўғри ҳаёт давомийлиги билан боғлиқлигини қайд этишаётир.

ШАМОЛ ЭНЕРГИЯСИ БИЛАН ЮРАДИГАН ПОЕЗДЛАР

Энергиянинг муқо-бил манбаларидан кўпгина давлатлар фойдаланаётгани яхши маълум. Жаҳон бўйича энг кўп шамол энергияси ишлаб чиқарувчи давлат Хитойдир.

Аваллари энергияни қўшни мамлакатлардан сотиб олган Нидерландияда эса бир йил аввал шамол электр станциялари шарофати билан мамлакатдаги поездларнинг учдан икки қисми электр қуввати билан таъминланган эди. Жорий йилдан бошлаб бу ўлкадаги барча поездлар шамол энергияси билан ҳаракатланмоқда. Аслида, бу иш 2018 йилга режалаштирилган эди. Бироқ мамлакатда янги электр станциялари қуриш ҳисобига режа мўддатидан аввал бажарилди. Мамлакатнинг йўловчи ташиш бўйича энг йирик компанияси ҳисобланган “Nederlandse Spoorwegen” ҳар қуни деярли 600 минг йўловчини ўз манзилига етказди.



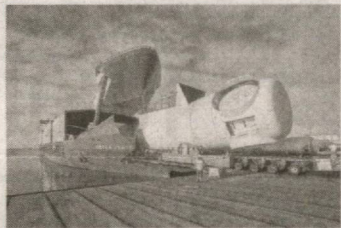
БАҲАЙБАТ ЮК КЕМАСИ

“Siemens AG” концернининг Даниядаги бўлими шамол электр станциялари ишлаб чиқариш билан шуғулланувчи “Siemens Wind Power AS” шамол турбиналари ва уларнинг қисмларини ташиш учун янги транспорт кемаси сотиб олишга қарор қилган.

Кема яқинда иш жараёнида намойиш қилинди.

Улкан кема “Rotra Vente” деб номланиб, узунлиги 141 метр-ни ташкил қилади ва бир ташишда 8 МВт қувватга эга бир неча шамол турбиналарининг қисмларини ташишга қодир. Кемани “Deurglo Denmark” компанияси яратган. Компания уни ясашда контейнер ташувчи кемани асос қилиб олган. Турбиналарнинг ҳар бири катта ўлчамга эга. Масалан, “Siemens Wind Power” шамол генераторининг SWT-7.0-154 модели йиғилган ҳолатда 200 метр баландликка эга, оғирлиги 220 тонна.

Айти вақтда яна битта шундай кема яратиш устида иш олиб боришмоқда. Бу кема шамол турбиналарининг миноралари ва парраларини ташиш учун мўлжалланган. Янги кемага бир вақтнинг ўзида узунлиги 80 метрга етадиган 12 тагача паррак сигади.



Мулкчилик шаклидан қатъи назар, барча қурилиш ташкилотлари ва корхоналари, кичик бизнес субъектлари диққатига!

Reklama

ФАРҒОНА ВИЛОЯТ ҲОКИМЛИГИ «ЯГОНА БУЮРТМАЧИ ХИЗМАТИ» ИНЖИНИРИНГ КОМПАНИЯСИ ТАНЛОВ САВДОСИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Объектлар номи:

1. ЛОТ-8.

ЛОТ-8.1. Фарғона вилояти Қўштепа туманидаги 6-сонли мактабни реконструкция қилиш ишлари.

Бошланғич нархи: 1 538 458 561 сўм ҚҚС билан; 1 282 048 801 сўм ҚҚСсиз.

ЛОТ-8.2. Фарғона вилояти Марғилон шаҳридаги 23-сонли мактабни реконструкция қилиш ишлари.

Бошланғич нархи: 1 580 933 748 сўм ҚҚС билан; 1 317 444 790 сўм ҚҚСсиз.

2. ЛОТ 18

ЛОТ-18.1. Фарғона вилояти Ёзёвон туманидаги 21-сонли мактабни мукамал таъмирлаш.

Бошланғич нархи: 533 576 981 сўм ҚҚС билан; 444 647 484 сўм ҚҚСсиз.

ЛОТ-18.2. Фарғона вилояти Данғара туманидаги 33-сонли мактабни мукамал таъмирлаш.

Бошланғич нархи: 591 681 477 сўм ҚҚС билан; 493 067 898 сўм ҚҚСсиз.

ЛОТ-18.3. Фарғона вилояти Кува туманидаги 28-сонли мактабни мукамал таъмирлаш.

Бошланғич нархи: 629 394 272 сўм ҚҚС билан; 524 495 227 сўм ҚҚСсиз.

ЛОТ-18.4. Фарғона вилояти Учқўприк туманидаги 19-сонли мактабни мукамал таъмирлаш.

Бошланғич нархи: 1 039 321 098 сўм ҚҚС билан; 866 100 915 сўм ҚҚСсиз.

3. ЛОТ 20

ЛОТ-20.1. Фарғона вилояти Кува туманидаги 27-сонли умумтаълим мактабни реконструкция қилиш ишлари (120 ўқувчи ўринли ўқув блоқи қурилиши).

Бошланғич нархи: 513 868 675 сўм ҚҚС билан; 428 223 896 сўм ҚҚС сиз.

ЛОТ-20.2. Фарғона вилояти Ёзёвон туманидаги 8-сонли умумтаълим мактабни реконструкция қилиш ишлари (240 ўқувчи ўринли ўқув блоқи ва 9х18 метрли спортзал қурилиши).

Бошланғич нархи: 1 393 889 798 сўм ҚҚС билан; 1 161 574 832 сўм ҚҚСсиз.

ЛОТ-20.3. Фарғона вилояти Бағдод туманидаги 14-сонли умумтаълим мактабни реконструкция қилиш ишлари (80 ўқувчи ўринли ўқув блоқи қурилиши).

Бошланғич нархи: 408 297 289 сўм ҚҚС билан; 340 247 741 сўм ҚҚСсиз.

Юқоридаги объектларнинг

топириш мўддати: 01.09.2017 йил.

Қурилиш-монтаж ишлари: Умумтаълим мактаблари, касб-хунар коллежлари, академик лицейлар ва тиббиёт муассасаларини реконструкция қилиш, мукамал таъмирлаш ва жиҳозлаш бўйича бюджетдан ташқари жамғарма маблағлари ҳисобидан молиялаштирилади.

Буюртмачи: Фарғона вилоят ҳокимлигининг “Ягона буюртмачи хизмати” инжиниринг компанияси.

Манзил: Фарғона шаҳар Темирйўл кўчаси-37, тел. (0 595) 401-52-01, 401-52-05.

ЛОТ-18-Мукамал таъмирлаш объектлари бўйича кичик бизнес субъектлари учун квота ўлчови — 100 фоиз.

Давлат бюджет маблағлари ва бошқа марказлаштирилган манбалар ҳисобидан молиялаштирилмайдиган 500 миллион сўмдан юқори бўлган қурилиш ва реконструкция қилиш объектларида ўтказиладиган танлов савдолари иштирокчиларининг тижорат тақлифлари тенг баҳоланганда, кичик бизнес субъектларида имтиёзлар берилади.

500 миллион сўмгача — фақат кичик бизнес субъектлари қатнашади.

Танлов савдосида фақат Давлат реестрига киритилган пудрат ташкилотлари иштирок этади.

Талабдор сифатида иштирок этаётган ташкилот ва корхоналар қуйидаги шартларга мос келишлари керак: ўхшаш объектларни қуриш бўйича тажрибаси борлиги, етарли касбий ва техникавий малакага, объект қийматининг камида 20 фоиз миқдориди айланма маблағига (захирадаги қурилиш материаллари билан бир-

га) ёки бундай маблағларни тақдим қилишга банк кафолатномаси мавжудлиги, молиявий имкониятларга, ишчи кучи ресурсларига, шартнома тузишга лаёқатли юридик ҳуқуққа эга ва ишончли бўлишлари шарт.

Танлов савдоларида мамлакатимиз ва чет эл қурилиш ташкилотлари қатнашганда, уларнинг танлов тақлифларини баҳолашда мамлакатимиз пудратчиларига қуйидаги нарх преференциялари эътиборга олинади: қонун ҳужжатларига мувофиқ, импорт қилувчилар қўшилган қиймат солиғидан озод қилинадиган товарлар (ишлар, хизматлар)ни импортга етказиб бериладиган танлов тақлифлари қатнашчиларининг танлов тақлифларини баҳолашда кўрсатиб ўтилган солиқ суммаси қўшимча равишда ҳисобга олинади.

Савдога қатнашиш ва танлов ҳужжатларига эга бўлиш учун сўровнома билан савдо ташкилотчиси — Фарғона вилоят қурилишда танлов савдолари ва нархларни шакллантириш ҳудудий консалтинг марказига қуйидаги манзил бўйича мурожаат қилишлари мумкин:

Фарғона шаҳри, Ал-Фарғоний кўчаси, 36-уй. Телефон/факс: (0 373)244-68-90, 998-98-276-25-48.

Танлов ҳужжатлари бир тўпламанинг нархи — 100 000 сўм.

Тақлифлар (оферталар) савдо ташкилотчиси томонидан юқоридаги манзилда оферталарни очиб қуни ва вақтигача қабул қилинади.

Тақлифлар очилиши матбуотда эълон чоп этилган кундан бошлаб ўттиз (30) кундан кейин (қуни ва вақти хабарнома орқали маълум қилинади), Фарғона шаҳри, Темирйўл кўчаси 37-уйда ўтказилади.

«HURRIYAT» GURUNGI

— Узоқ ака, қарийб олти юз йилдан буён сўз мулкнинг султони Алишер Навоийнинг ўлмас достонлари, беқиёс шеърлери ва насрий асарларининг мазмун-маъноси ҳақида гаплашамиз. Лекин Навоий уммонининг теранлигига ета олганимиз йўқ. Агар бугунги ўқув қўлланмаларидан тортиб, илмий тадқиқотларгача кузатадиган бўлсак, шoir ижоди изоҳли лугатлар ва шарҳлар доирасида таҳлил этилган. Шoirга руҳан янада яқинлашимиз учун нима қилиш керак, деб ўйлайсиз?

— Навоий давридан XX асргача бўлган мумтоз адабиётшунослик анъанасида бирор ижодкор ёки муайян асарни бугун биз ўрганган усулларда тадқиқ этиш, ўқувига “чайнаб бериш” расм бўлмаган. Навоийшунослик умумий эътирофлар, шарҳлар ва насрий баёнлар тарзида шаклланган. Чунки Навоийнинг эътиқоди, дунёқараши, у тақдир этган сюжетлар, образлар, услубий тизим давр ўқувчиси руҳиятига ақин эди. Мумтоз анъаналар ичида яшаган ўқувчи Навоий бадиятини ҳам табиий равишда қабул қилар эди. XX асрда бошланган турли ижтимоий-сиёсий ўзгаришлар аниқ силсиланинг узилишига сабаб бўлдики, бунинг тафсилотлари ҳақида кўп гапирилган. Бу биринчидан.

Иккинчидан, Навоийни тўғридан-тўғри ҳис этиш, бадий қабуллашдаги муаммони фақат тилининг архаиклиги, жумла, байт ва мисра тузилишидаги мураккабликлар, метафоризация, кўпқатламлик, кўпқатламлик билан изоҳлаш ҳам тўғри эмас. Уйлашимча, бу бизда Навоий ижодида нисбатан сунъий фобия уйғотди ва, аниқ пайтда, лексик захиранинг қашшоқлашуви олиб келди. Бадий тилимиз асл жозибасини ҳис эта олмаслик касалини келтириб чиқарди.

Учинчидан, Навоий ўз асарларини бир нечта тиллар (араб, урду, ҳинд, мўғул, форс) кесинган кўп тилли тафаккур сатҳида ижод этган бўлса-да, унинг бадий нуқтаи, услуби асосини бутунли жонли тилимизда фаол қўлланаётган уч буюк лаҳжа ташкил қилади. Ўғуз, қипчоқ, қорлұқ номланган, ҳар бири ўз таркибиде ўнлаб, ҳатто юзлаб диалект ва шева-ларни, кўп-лаб давлат тилларини мужассам этган тарихий ва ҳозирги ўзбек жонли тили Навоий ижодининг буюклиги, ўзига хослигини таъмин этган асос ҳисобланади. Навоий бадий тилида форсий сўзларнинг бисерлиги ҳақидаги “башорат”лар эса аниқ фактис асосга эга эмаслиги билан бир қаторда, бадий қабуллаш жараёнида психологик фобияни шакллантирган ва бугунча жадид ривожлантириб келаётган курак тоғи тоғида бошқа нарса эмас. Зотан, бугунча бирор тадқиқотчи Навоий асарларида қўлланган форсий сўзларнинг туркий сўзлар билан нисбати ҳусусида ил-

мий бир хулоса бера олган эмас, бера олмайдими ҳам. Навоий ижоди билан шугулланаётган кичик бир мутахассис сифатида ишоч билан айта оламаники, Навоий асарларида истифода этилган форсий сўзлар нисбати бугунги жонли нутқимизга сингир кетган форсий ўзлашмалар нисбатидан кўп эмас. Фовживий томони, Навоий тилидаги форсий сўзларни эмас, кўпроқ соф туркий сўзларини унутиб қўйганимизда, аниқроғи, бугун биз илмий, публицистик, методик сатҳларда фикрлаётган адабий тилининг уч буюк лаҳжамиздан ҳалдан ташқари узоқлашиб кетганида, деб ўйлайман. Бу жиҳат Навоий ижодида жумла, байт, мисра, ҳатто сўз конструктив сифатида намоён бўладиган бадий фикрни англашимизда энг катта тўсиқдир. Демак, хулоса қилиш мумкинки, Навоий оламига киришнинг мумкин шартлари: навоийшунослик методологиясини унинг дунёқараши ва эътиқодидан келиб чиқиб қайта ишлаб чиқиш; илмий-адабий идроклаш механизми — адабий тил ва эстетик тафаккур шаклини ўзгариш, Навоий фикрлаган уч буюк лаҳжа имкониятларини тириштириш; турли сунъий психологик фобиялардан қутилишдан иборат.

— Хориждаги айрим илмий нашрларда буюк ўзбек мутафаккири Алишер Навоийни тақдирчи шoirга айлантириб қўйишгани Навоий ижодини яхши билмасликларидан дарак беради. Навоийдан кейин ўтган асрларда ҳаммасилик кўп-лаб шoirларни ижод анъанасига айланган. Аммо Алишер Навоийнинг “Хамса”сида биринчи бўлиб, форс-тожик адабиётининг устуналаридан бири Абдураҳмон Жомий юксак баҳо берган. Ҳусайн Бойқаро шу асари учун дўстига оқ отга миндириб, ўзи отнинг жилавини ушлаб саройгача пиёда берган. Бундан кўринадикки, Навоий бунёд этган беш иррик достон бадий жиҳатдан беназир бўлган. Шундай эмасми?

— Навоий тақдирчи шoirга айлантирилгани ҳақидаги фикрингизга тўла қўйишаман. Бунинг сабаблари жуда кўп. Уларнинг ҳар бирига тўхталиб, таҳлилий тушунча бериладиган бўлса, газета имконияти етмайди. Шу боис, бу ўринда, фақат иккита мумкин сабаб ҳақида тўхталаш етарли. Биринчидан, муайян мавзу, жанр, сюжет, образ ва ҳоказолари турли давр, турли савиядаги ижодкорлар томонидан қайта-қайта ишлланиш ҳақини адабиётда классцизм таъминий деб номланади. Бу таъминий Шарқу Фарба азалдан мавжуд эди, бугун ҳам муайян кўринишларда яшаб келади. Айнақча, Навоийни “тақдирчи шoir” сифатида “танган” Фарба бу таъминий турли шакл-шамойилларда узоқ давом этган. Фарб Уйғонинг адабиёти, хусусан, Данте, Шекспир, Рабеллар ижоди (XIV — XVII асрлар) мана шу таъминий мукаммал-



лаштириш, янгиллаш, ўзгаришнинг йўлидаги илк уринишлар эди. Уларга қадар Антик юнон адабиётида ҳам, Фарб христианлик адабиётида ҳам бу таъминийла изчил амал қилиб келинган. Оригинал жанр, сюжет, образ, услуб сингари тушунчалар деярли кун тартибиде бўлмаган. XVII асрга келиб эса бу таъминий француз ҳукумати томонидан қатъий қонуният даражасига олиб чиқилди. Бундай ижтимоий-маданий тадбир остида янги француз кишиши ва давлатчилигини шакллантиришда ўзига хос сиёсий мақсад бор эди, албатта. Айна тадбир француз халқи ижтимоий ҳаёти учун мумкин аҳамият касб этди. Корнель, Мольер, Расин сингари классцизмнинг иррик намоёндаларини еттиштирди, француз миллатининг Европа халқлари орасида маданий бир миллат бўлиб шаклланишини таъминлади. Кейинроқ бу таъминий италияни, инглиз, испан, немис адабий муҳитларида ўзгачароқ шаклларида давом этди. Гётининг фикрича, классцизмнинг темир қонуниятлари ичида қалам тебратган ижодкорнинг мавзу, жанр, сюжет, образ ва услуб танлашда эркин бўлган ижодкорга нисбатан катта устунилиги бор. Классцизм таъминий ижодкорларни сарганини-саракка, пучагини-пучакка ажратди. Фақат ута буюк ижодкоргина классцизмнинг темир қонуниятлари ичида оригинал бадий кашфийлар қила олади. Ўрта-миёна ва ундан паст ижодкорлар эса классцизм муҳитида тақдирчи айландилар. XVII—XIX асрлар Европа ва рус адабиётини кузатадиган бўлсак, классцизм таъминий бир нечта оригинал асар атрофида минглаб тақдирчи ижодкорларни майдонга келтирганига амин бўламиз. Мана шундай сабабларга кўра замонавий Европа адабий муҳитида классцизм таъминий, яъни адабий анъанавийликка нисбатан ошқорча нафрат, нигилистик муносабат пайдо бўлган. Шарқ классцизмни қондилардан беҳабар ёки уни ўта юзак биланлаган Европа адабиётшуносларининг Навоийни кўр-кўрона “тақдирчи”га чиқаришларининг бош сабаби ҳам шу деб ўйлайман.

НАВОИЙНИ

Иккинчидан, IX томлик “Жаҳон адабиёти тарихи” китобининг учинчи томида Навоийнинг “тақдирчи” ёки форс адабиёти “таржумони” экани ҳусусида муайян ишоралар сезилади. Европа ва баъзи рус адабиётшуносларининг бу борада билиб-билмай айтган фикрларини-ку қўйиб турайлик, кейинги юз йилликларда ўзбек ҳамда замонавий ислом шарқи адабиётшунослигида бундай қарашларнинг шаклланиши ва урчиб кетишига сабаб нима? Бунинг қатор маданий-тарихий, ижтимоий-сиёсий, маънавий-психологик сабаблари бўлиши мумкин. Аммо айна ўринда фақат битта, нисбатан ақин тарихга оид сабаби тўхталиб ўтиш зарурати бор. Совет адабий сиёсатининг туб моҳиятида ўз империяси остида тулганган маданияти тарихан бой миллатларни асл илдишларидан узиб олиш, бошсиз-оёқсиз бир манкурт миллатга айлантириш режаси бўлгани бор гап. Собиқ иттифок республикалари орасида ўз маданияти, дини, давлатчилиги, эстетик тафаккури нуқтаи назаридан илдиш ҳукмрон миллатдан ҳам кўра чуқурроқ кетгани ўзбек миллати эди. Бу совет мафкураси асосчиларининг сурункали хавфсизлигига сабаб бўлган. Мана шу “хавф”нинг олдини олиш учун ўзбек маданияти, адабиёти тарихининг энг ёрқин саҳифаларини иттифокка тобе бўлмаган, маданияти нуқтаи назаридан ўзбек халқига ақин бир миллат маданияти соҳида абор қилишда машъум режа тузган эди. Бундай улкан режанинг дастлабки саҳифаларида турт буюк маданий-тарихий ҳолиса — “Алпомиш” эпоси, Юсуф Хос Ҳожибнинг “Қутадғу билиг” асари, соҳибқирон Амир Темир ва темирлар маданияти ҳақида Алишер Навоий ижоди турган. Иттифокдаги барча илмий кучлар шу вази-фани баъжарига йўналтирилган. Устига-устак жаҳон афдор оммасига ҳам шу каби “дол-зарб гошлар” энг кутди тарқатилган. Яъни, ўзбек маданияти қандайдир бошқа маданиятларнинг соҳи экани ҳақидаги тақдирчи гипотезалар сунъий тарзда урчилган. Навоий ҳақидаги ёлғонларнинг туб илдиш шу ерда. Аммо дунёга мустақил давлат сифатида танилганимизда йигирма беш йил тулган бугунги кунларда ҳам шу таъминийнинг борлиги, бундай саволнинг кун тартибига қўйилиши ижобий ҳолат эмас. Имкон қадар Навоийни ўрганган бир илм толиби сифатида ишоч билан айта оламаники, у бадий-тарихий, илмий-назарий, ижтимоий-маърифий ҳамда лирик асарларини истисно этганда ҳам биргина “Хамса” асари билан жа-

ҳоннинг ҳар қандай даҳоси билан бўйлаша олади. Навоий “Хамса”си ҳар қандай анъаналар силсиласида ўзига хос, том маънода индидуиал, улкан бадий феномен мақомида туради.

— Шoirнинг маънавий дунёсининг ичига киришине бирдан-бир ўйли — унинг яқинлари, дўстлари, устозлари, ҳатто ўз рақибларига ёзган хатлари, мактублари ва хотирномалари билан танишишдир. Илмий изланишларининг асосида Навоийнинг биз билмаган яна қандай ижодий қирраларини кашф этдикми?

— Ҳақиқатдан ҳам Навоий ёзган “ҳолот”лар, “муношаотлар”, шейрий мактублар шoir ижодий оламига киришнинг энг мумкин ва энг мураккаб воситаси ҳисобланади. Шу боис, айна муаммо бир оз ноанъанавий ёндашувни тақозо этади. Ҳаққоний гап шукки, биз Навоий ижодини автоинтерпретация (ўз асарлари, дунёқараши, биографияси асосида таққин қилиш) усулида таққик этиш, у шакланган шарқона тақлил йўллари Гарбнинг теран асосга эга назарий кашфийларни балан синтезлаб ўрганиш босқичига ҳали етиб келмадик. Чунки бугунги адабиётшуносликда шoir ижодида оид ҳар қандай янгича ёндашув анъанавий навоийшунослик томонидан найза билан қутиб олинган. Навоийшуносликни собиқ совет адабиётшунослиги, баъзи хориж (турк, эрон, араб) тасавуфшунослардан ўзлаштирилган “илмий” қопилларда тутиб туриш йўлидаги уринишлар жиддий тус олган. Аммо замонавий ўзбек навоийшунослиги шарҳ, таъвил, тасниф, тавсиф, баён, илмий-адабий компетияси каби анъанавий таққик усуллари билан чеклиниб қолиши мумкин эмас. Бу янги замон, қолaversа, мустақиллик даври миллий адабиётшунослигининг талаби. Навоий шахсияти, ижодий аураси ва барча асарлари айна шу нуқтаи назарга кўра қайта ўрганишга муҳтож. Акс ҳолда биз Навоий феноменини идроклаш, уни миллий адабиётимизнинг чўққиси сифатида дунёга танитиш имконидан маҳрумоланмишча қолaversамиз. Диссертацион ишмида шундай жиҳатларни Навоий “Хамса”си бадий хронотопи доирасида таққин этишга уринган. Шoirнинг “Насойим ул-муҳаббат”, “Мажолис ул-нафос”, “Муҳуб ул-қулуб”, “Тарихи анбиъ ва ҳукамо”, “Тарихи мулуки аҷам”, “Хамсатуд мутахайирин” сингари асарларидаги адабий-маърифий, илмий-назарий, бадий-тарихий хулосалар, психобиографик ҳолатлар таққинидан “Хамса” поэтикаси муаммоларини ёритишда фойдаландим. Мақсадга қай даражада яқин келганим ёки узоқлашганим диссертация

ЧИҚИНДИЛАР — ТАБАУАТ КУШАНДАСИ

БОНГ

Чиқинди тўла елим халта кўтарган ота-бола ортидан борар эканман, уйининг ёнидаги каналга яқинлашганда ота фарзандига бир қараб олди-да, қўлидаги чиқиндини сувга улоқтирди. Шу заҳоти 7-8 ёшли ўғил ҳам бу ҳаракатни такрорлади.

— Ҳой, уялмайсизми, чиқиндини сувга ташлагани? Ана, икки қадам нарида чиқиндиҳона бор-ку, — деганимча қолдим. Ота-бола илдам юриб кетди. Афсуски, бундай ҳолатда деярли ҳар кун юл келамиз. Тошкентнинг Қорақамчи мавзисидан оқиб ўтувчи “Қиқчирик” канали сувининг йўли ёпиғанида аянчли манзарга дуч келасиз. Кун исмига билан соҳилдан одам аримайди, ёш қар сувининг салқинига интилиб, ёшлар, бола-лар қўмиллаган каналнинг ости ахлатга тўла эканини кўриб, хафа бўлиб кетасан, киши. Ёз кунлари болалар қўмиллаган каналнинг суви турфа юқими касалликлар манбаси эканига шубҳа йўқ.

ОҒРИҚЛИ РАҚАМЛАР

Бутун чиқинди муаммоси бугун дунё аҳлини ташвишга солмоқда. Урбанизация жараёни жадаллашиб, шаҳарлар кенгаётган, аҳоли сони ўсаятган ва унинг эҳтиёжини қондириш учун миллионлаб туралар товарлар ишлаб чиқарилаётган бир пайтда чиқиндиларни қайта ишлаш ва уларнинг утилизацияси энг катта экологик муаммолардан биридир. Маълумотларга кўра, бир кунда дунёда ўртача 5 миллиард 754 миллион килограмм чиқинди чиқарилади. Унинг 30 фоизи қайта ишлланиди, қолгани аста-секинлик билан она сайёрамизни қопламоқда.

Чиқиндилар турли қимматбаҳо металллар, шиша идишлар, макулатура, пластик, ерга ўнг бўла оладиган озиқ-овқат маҳсулотларининг қолдиқларидан иборат.

Уларнинг ичида кўп-лаб хавфли чиқиндилар ҳам бўлади: батареялар, ичкитди символ, флюорисцент лампалардаги фосфор-карбонатлар ва маъий эритмалардаги токсик кимёвий моддалар, бўёқлар, ёғоч буюмларни асраш учун ишлатиладиган ҳар хил кимёвий қопламалар сингари. Чиқиндиларнинг қўйилишига асосий сабаблардан бири аҳоли эҳтиёжи учун зарур буюмларнинг ишлаш шуддатининг қисқалигидир. Уларни қайта ишлаш эса замон талабидир. Айнақча, бу муаммо сановати ривожланаётган шаҳарларда долзарбдир. Айна пайтда йирик шаҳарлар чиқиндисини унинг ташқарисига олиб чиқиб ташланади. Ривожланган мамлакатлар-

да қайта ишлланишга яроқсиз материаллар биогаз, биоқувватга айлантирилади. Маҳаллий бошқарув ва ўз-ўзини таъминлаш Сан-Франциско институтининг ҳолими Д.Мориснинг фикрига кўра, дунёнинг ҳар бир шаҳри йирик металл қонига нисбатан кўпроқ металлга эга. Чиқиндиларни қайта ишлаш электр энергияси ва сувдан фойдаланишни бир неча баробар қамайтиради. Масалан, алюминийни босит ўрнига чиқиндилдан ажратиб олиш электр қувватининг сарфи ва атоф-муҳит ифлосланишини 95 фоиз қамайтиради. Макулатуралдан қозғ олиш эса нафақат дархатлар кесилишдан асрайди, балки электр қуввати сарфини тўртдан уч қисмга қамайтиради. Яъни бир тонна қозғини қайта ишлаб чиқаришга уни ёғочдан тайёрлаш учун кетадиган сувининг ярми сарф бўлади, ҳолос. Шунингдек, қундалик ишлатиладиган буюмлар мулдатини узайтириш, целлофан халталар ўрнига матодан тикилган халталардан фойдаланиш, бир марталик идишлар қўлланлишини қамайтириш ҳам самаралидир.

ЧИҚИНДИ — ОЗОН ҚАТЛАМИНИ ЕМИРАДИ

Чиқиндилар бевосита озон қатламига салбий таъсир этишини билансизми? Масалан, биз фойдаланадиган аэрозол идишлар (хаво тозаловчи, дезодорант ва ҳоказо) таркибиде стратосферада озонни емирадиган моддалар мавжуд. Мутахассисларнинг айтишича, озон қатламининг емирилиши одамларда саратон касаллигини келтириб чиқаради. Чиқиндиларни қайта ишлаш мазкур муаммони қисман бўлса-да ҳал этади. Аммо бунинг бир ёки иккита одам ҳал қила олмайдми. Мазкур масала давлат эътиборида бўлиши лозим.

Афсуски, қўнчилиқ қайта ишланган чиқиндилдан тайёрланган буюмларни соғлиққа зарар деб биллади. Айна ана шундай нотўғри қарашларнинг шаклланиши ҳам чиқиндини қайта ишлашга тўсиқлик қилмоқда. Бу ўринда оммавий ахборот воситаларининг роли катта. Журналистлар глобал муаммога айлган чиқинди масаласини далил ёритишлари, уни қайта ишлаш — металл қазиб олиш ёҳуд қозғ таёйрлашдан кўра анча арзонга тушишини, муҳими, атоф-муҳит тозаллиги, ин-

сон саломатлиги учун яхши бўлишини, табиий ресурсларни тежашга ёрдам беришини, сайёранинг ўпкаси бўлмиш ўрмонлар кесилишининг олдини олишини таъминий мақодалар воситида тушунтиришлари лозим. Айттиш жоизки, сўнги йилларда уйда ишлатиладиган товарлардан чиқаётган чиқиндилар ичида инсон ҳаёти учун хавфлилари 45 фоизини ташкил этади. Булар батареякалар, бўёқлар, ёғ ва бўёқни эритувчилар, пестицидлар, таркибиде фосфор бўлган элементлар, флюорисцент лампалар ва ҳоказо. Ахлатхонага ташланган бундай чиқиндилар ер усти ва ер ости сувларини заҳарлайди, инсон саломатлигига хавф солади.

КЎНА МУАММО

Чиқинди тури	Парчаланиш муллати
Озин-овқат қолдиқлари	10 кундан 1 ойгача
Газета қозғи	1 ойдан 1 йилгача
Картон қутилар	1 йилгача
Қозғ	2 йил
Ёғоч	10 йилгача
Темир арматура	10 йилгача
Темир банкалар	10 йилгача
Оёқ кийим	10 йилгача
Бетон, гиш	100 йилгача
Автоқушунлар	100 йилгача
Фолга	100 йилгача
Консерва қутилари	90 йилгача
Батареякалар	100 йилгача
Резина автобалонлар	100 йилгача
Пластик	100 йилдан ортиқ
Полиэтилен пакетлар	200 йил
Алюмин идишлар	500 йил
Шиша	1000 йил

Италиянинг Анкона университети профессори, тарихчи Эрколе Сорининг “Назокатли хонимлар даври” номли китобида қайд этилишича, XIX асргача европаликлар чиқиндини деразалирдан ташқарига улоқтира бошладил. Лондон, Париж каби йирик шаҳарларнинг кўчалари ахлатга тўлиб кетди. Оқибатда қаламушлар ва уларнинг орсидан турли юқумли касалликлар қўпайган. Шаҳарларни чиқиндининг бадбўй ҳиди тутган. Шаҳар ҳоқимлари вазиини юм-шати мақсадида чиқиндилар учун махсус ўралар қазирган. Европада вабо тарқадди. Қўнчилиқ чиқиндилар ер ости сувларини ифлослантириш натижасида бошқа юқумли касалликлар ҳам яшин тегизтида ёйла бошладил. Илк чиқинди ёқилган пеллар Англиянинг Нотингем графлигида 1874 йили қуриди. Тез орада бу тажрибани бошқа мамлакатлар ҳам қўллашга киришди. Аммо аксарият шаҳарлар печлардан чиқаётган тутун ҳавонини ифлослантиргани учун воз кетди.

ЭЛЕКТРОН ЧИҚИНДИЛАР — ЯНГИ ЭКОЛОГИК МУАММО

Фан-техниканинг ривож экология жиддий зарар етказяётган чиқиндининг янги тури — электрон чиқиндиларини юзата келтирди. Швейцарияда 1998 йилда электрон чиқиндиларини олдий ахлатхонага ташлашни тақиқловчи қонун қабул қилинди.

Уяли алоқа телефонлари, компьютерлар, принтерлар, фотоаппаратларнинг янги русумлари чиққани сари эскилари қитига қиваради. Биргина Хитойда ҳар йили 500 000 тонна музлаткич, 1,3 миллион тонна телевизор ва 300 000 тонна компьютер яроқсизга чиқади.

АҚШнинг 80 фоиз ва Европа Иттифокнинг 75 фоиз электрон чиқиндилари ривожланаётган мамлакатларга келтирилиб, қайта сотилиди. Улардаги токсик моддалар умумий чиқиндиҳоналарга ташлашни натижасида тупроқ ва сува аралашиб, қўпгина тирик организмлар, жумладан, инсон танасига ҳам кириб, касалликларни келтириб чиқаради. Мутахассисларнинг маълумотига кўра, 2015 йилда Ер юзиде 48,9 миллион тонна электрон чиқинди чиқарилади.

Электрон чиқиндилар таркибиде хавфли бирикмалар мавжуд. Компьютер мониторлари ва телевизорларнинг ҳар бирида 4 килограммча қўроғшин мавжуд. Шунингдек, уларда 70 фоизгача симоб ва қалъидан иборат оғир металллар бор. Қўроғшин инсоннинг асаб тизими ва буяркаларига салбий таъсир кўрсата, қалъиди ўпкани ишдан чиқаради. Суяқ кристалли мониторлар таркибиде симоб бўлган панеллар билан қопланган. Бундан ташқари, улардаги хром, литий ва углеводород атоф-муҳитга жиддий зарар еткази.

Айна пайтда юртимизда ҳам қозғ, металл, пластикни қайта ишлаш йўлга қўйилмоқда. 2002 йилда республикамизда “Чиқиндилар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонун қабул қилинди, унинг асосий вазифаси чиқиндиларнинг фуқаролар ҳаёти ва соғлиғига, атоф-муҳитга зарарли таъсирининг олдини олиш, чиқиндилар ҳосил бўлишини қамайтириш ва улардан ҳўжатиқ фаолиятида оқилона фойдаланишни таъминлашдан иборатдир. Шунингдек, қонунда чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳисиде махсус ваколатли давлат органлари этиб Ўзбекистон Республикаси Табиати муҳофазаси ташкил давлат қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазири, “Ўзкоммунхизмат” агентлиги белгиланган эди. Бугунги кун талабларидан келиб чиққан ҳолда, чиқиндиларни қайта ишлаш ва утилизация қилиш масалаларидаги айрим ҳуқуқий нормаларни янада тақомиллаштириш талаб этилади. Жумладан, чиқиндиларни истифода қилиш соҳисиде махсус ваколатли давлат органларининг ваколатларини янада кенгайтириш, ишлаб чиқариш ва истеъмол чиқиндиларини зарарсизлантириш, улардан қайта фойдаланиш, ушбу масалаларда тадбиркорлик фаолияти учун қўлай имкониятларни яратиб бе-

риш, соҳага инвестицияларни кенг жаиб этишни кўзда тутувчи нормаларни жорий этиш лозим. Шунингдек, амалдаги қонунга чиқсиз технологиялар жорий этилишини, чиқиндилар қайта ишлланишини рағбатлантиришга қаратилган аниқ нормалар киритилиши зарур.

Чиқинди муаммоси ечимини ишлаб чиқарувчиларни ўз маҳсулотларини сотув нуқталарида маҳсулотлар қадокларини қайтариб олишни ва уни қайта ишлланиш йўлга қўйиш, чиқиндиларни қайта ишлланиш қороналар соҳини қўпайтириш, маъий чиқиндилдан қишлоқ жойларда биогаз ишлаб чиқариш усулларини ўрнатиш ва бу борада тадбиркорларга имтиёзлар бериш, шунингдек, аҳолининг бу борадаги экологик маданиятини ошириш, чиқиндини саралаш ва уларни мақсадли қайта ишлланиш йўлга қўйишга қўрилади. Биргина биогазинг ишлаб чиқариш миқдорини қўпайтириш атоф-муҳитини ифлосланишдан сақлайди, жойларда аҳолининг газга бўлган эҳтиёжини қондириш муаммосини ҳал этади.

Аҳолининг бу борадаги саводхонлигини ошириш ва маданияти шакллантиришда таъвиқот ишларини қучайтириш билан биргалла жойларда экологик жамоатчи инспекторлар фаолиятини тақомиллаштириш зарур. Шунингдек, аҳоли гавжум жойларда ахлат қутиларини қўпайтириш, қўчага чиқинди ташлаган фуқароларга катта миқдорда жарима қўринишда маъмурий жазо қўллаш ҳам шубҳасиз, шаҳар ва қишлоқларимиз тозаллигини, сой ва ариқларда, каналларда тоза сув оқилишни таъминлайди. Масалан, Испанияда машина ойнасидан ахлат улоқтириш 200 евро, сигарет қолдиқини йўлакка ташлаш 90 евро миқдорда жаримага асос бўлади. Германияда алкоқиз фуқароларни “чиқинди изкуварли” тутиб олади. Қўчаларда ўрнатилган видеокамераларда қайд этилган хатти-ҳаракат махсус кутига ташланмаган ахлат учун 100 еврогача жарима тўлашга сабаб бўлади. Сигарет қолдиғи, мукаймоқ ёки конфет қозғи, ичимлик шашини ерга ташлаш 20 евро, сақич, қолдиқ оқватларни ташлаш 35 евро, эски мебель, электрон техникани ташлашдан кўн 150 дан 600 еврогача жарима тўлашга тўғри келади. Швейцария ерга ташланган қозғ унинг эгасига 90 евро, Сингапурда эса 300 дан 1000 долларга тушади.

Чиқиндилар билан курашиш ҳар биримизнинг вазифамиз. Фарзандларимиз учун тоза, ям-яшил келажакни барпо этиш ўз қўлимизда.

Наргис КОСИМОВА,
журналист

» БИЛМАГАННИ БИЛГАН ЯХШИ

— Декретга чиқдим. Ўрнида бошқа экан. Ўз жойимни талаб қилишга ҳақим борми?

Тошкент шаҳридан
Г.Ахмедова.

— Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 233-ва 234-моддаларига кўра, ҳомиладорлик ва туғиш таътили ва болани парвартиш таътиллари даврида аёлнинг иш жойи (лавозими) сақланади.

— Мен фермер хўжалигида акам ва онам ўрнида ишлатиш мумкинми?

Самарқанд шаҳридан
И.Ибодуллоев.

— Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексига кўра, фуқаро иш бевуви билан меҳнат шартномасига асосан меҳнат муносабатларига киришиши мумкин. Ҳодим ва иш бевуви меҳнат шартномасининг тарафлари бўлиб ҳисобланадилар. Сиз ўзиниз мушаккил равишда фермер хўжалиги раҳ

АНТЛАШ

ТАНИҚАН НАВОЙШУНОС ОЛИМ УЗОҚ ЖҲРАҚУЛОВ БИЛАН СУХБАТ

асосидаги монография чиққанда, у вақт деган холис ҳакам элагидан ўтганда маълум бўлади. Аммо бир талқинот доирасида навоийшунослик олдидаги улкан муаммоларнинг юздан бирини ҳам ҳал этиб бўлмайди. Навоийшуносликнинг тубдан янгиланиши мустақиллик даври миллий мафқураси, маънавий ҳаётимиз қўйган қатъий талаб экан, бу талабнинг амалга ошуви учун ўз миллати ва миллий адабиётини севадиган, Шарқ мумтоз адабиёти, жаҳон адабиёти, замонавий адабиёт назарияси ҳамда амалий илмларни чуқур эгаллаган бутун бошли талқинотчилар жамоаси лозим бўлади. Ўйлашимча, олий таълим ва академия тизимида бошланган хайрли ислохотлар мана шундай улкан мақсадларни амалга оширишга қаратилганки, кўп ўтмай ўзининг салмоқли натижаларини беради.

— Улуғ боболалонишимизни адабиётимизни бойлигимиз, уни жаҳон адабиёти даражасига кўтарган ва башариятнинг маданият хазинасига улкан ҳисса қўшган биргина тўрт улкан ғазаллар мажмуаси — “Ҳазойин ул-маъоний” яъни, “Маънолар хазинаси” ҳақида тўхтамсанмиз...

— Навоийнинг “Ҳазойин ул-маъоний” сини эсимни таниганимдан бери мутлола қиламан. Унда шоир руҳоний-маърифий дунёсининг тақдорлармас лаҳзалари суратланганлигига ўхшайди. Бадий сўз сийратининг бу қадар мукамал тасвири “ғайр нақшдан” том маънода холи асл Навоий суратини мукамал тасаввур қилишимизга ёрдам беради. Менимча, бу шерият фақат Навоийнинг эмас, умуман, миллатимиз, шу миллат вакили бўлган комил мўъмин қалбнинг ойнасиридир. Шоир ўз ғазалларида инсон ботин олами-нинг шундай тубсиз чегараларига қадар етиб борадики, ҳали жаҳон адабиётининг бирор ижодкор инсон қалбига бу қадар теран шўнғи-ган эмас. Мен бу гапни кўп йиллар жаҳон адабиёти билан шуғулланган, жаҳон адабиётининг етакчи сиймолари ижодини миллий адабиёт призмасида тизимли ўрганган бир мутахассис сифатида, барча масъулиятни зимамга олган ҳолда айтганман. Ушбу концепцияни диссертациямда “Ҳамса” таҳлили доирасида асослашга ҳаракат қилдим. Навоий ҳақидаги асосий фикрларим ҳам шу жараёнда шаклланди. Илмий жамоатчиликка маълум бўлди. Айти пайтда, бундай холис тўхтамлар кимларгадир ёқмаслигини ҳам аниқладим. Бу эса олдинга янада жиддийроқ, кенгроқ вазифалар қўйишим, уларни ечишда миллий тафаккуримиз умиди

бўлган ёш авлодга таянишим лозимлигини кўрсатади.

— Мустақиллик шарофати билан Навоий асарларининг йиғирма жиддий китоблари чоп этилгани маънавий ҳаётимизда муҳим воқеа бўлди. Лекин таржималарини ўзбек тили билан чопиштириб кўраёнда, камчиликлардан холи эмас. Тўғри, зулусонаин шоир ижодида ўша маъқадан туриб, унинг қалбидан кечирган туйғуларини ўзидай ифода қилиш қийин. Бироқ, ҳар хил “маънавий таржима”лар Навоийнинг сўз дугидаги ҳам пунтур етказиётгани ҳеч кимга сир эмас. Сизнингча, Навоийни англашнинг сирини мадада?

— Умуман олганда, поэзияни таржима қилиб бўлмайди. Навоий поэзиясини инчунун. Шоир асарларининг рус ва Европа тил-ларига қилинган таржималаридаги ноқислик-лар, аввало, шу билан изоҳланади. Иккин-чилан, таржимауносликда “конгениталлик” (рухлошлик) деган тушунча бор. Бу мезон асос қилиб олинганда бўлса, дунёда Навоий руҳига яқин бирор байримиллат таржимон то-пилармикан, билмадим. Бундай таржимон-нинг замонавий Шарқ адабий муҳитида мав-жудлигига ҳам кўзим етмайди. Шундай экан, токи ўзимиздан Навоий йўли бўйлаб маъри-фат сафарига отланган, унга бир вайсий му-рид ўлароқ қўл берган, миллатни севадиган, туркий тил ва адабиётни кўнгилдан ҳис қи-ладиган, айти пайтда, ажнабий тилни ҳам му-камал билладиган таржимон чиқмагунча, “Бо-рига барака” дейишга мажбуримиз.

— Навоий шерияти лисониимизда юз минглаб сўзларни ўз ичига олади. Битта сўзда бир неча маъноларни юклаш бошқа тилларга ҳос эмас. Келинг, шу ўринда, Навоий ва ўзбек тилишунослиги борасида суҳбатимизни давом эттирсак.

— Совет филология илми Навоийга яна бир ёрлиқни ёпиштирган эди — “Навоий — ўзбек адабий тилининг асосчиси” деган. Бу ёрлиқ вақтида совет илм-фанининг Навоийга илти-фотидек жаранлаган бўлса ҳам, аслида халқи-миз маънавий тарихини чегаралашдан ўзга нар-са эмасди. Чунки ҳеч қачон бирор миллат тил-ига, у қанчалар буюк бўлмасин, ягона шахс асос солиши мумкин эмас. Тилининг асосчиси доимо халқ бўлиб келган. Бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади. Тилининг шаклланиш, тараққиёт, ҳатто таназзул жараёндарида айти миллатга мансуб барча давр, тоифа ва табақа вакиллари фаол иштирок этадилар. Бу жара-ёнда дин, фалсафа, санъат, ижтимоий ҳаёт ҳам бир “хизматчи”, “ходим” вазифаси-

ни бажаради. Халқ жонли нутқи ва адабий тилининг шаклланиш, тараққиёт жараёни шу миллат тирик экан тўхтамайди. Жараён тўхта-ган нуктада миллат ҳам ўлади.

Навоий ижоди ҳам туркий тил сатҳида кеч-ган ва кечаётган мана шундай улкан жараён-даги ўзига хос бир халқа эди, холос. Бунди Навоийнинг ўзи ҳам барча асарларида эъти-роф этган. Навоий ўз миллати ва бу миллат тилини чинакамга севар эди. Унинг шоир-лигига ёзган ўнлаб илмий асарлари шу се-вининг изҳори эди десак, муболага эмас. “Ҳам-са”, “Лисон ут-тайр”, “Девон”лар, “Тазкира-лар”, тарихий асарлар, адабиётшунослик асар-лари, “Муҳокамат ул-дугатийн”... Навоийнинг “Муҳокамат ул-дугатийн” асарида туркий тил-лар генезиси, грамматикаси, лексикаси, мор-фологияси, фонетикаси сингари тил тарихи ва назариясига доир фундаментал фикрлар му-камал даражада акс этган. Қолаверса, мил-лий тилимиз тарихи, айниқса, назариясини шакллантириш, бутунги тилишунослигимизни миллий тафаккур негизига жаҳон стандар-тлари даражасига кўтариш учун бизнинг қўли-мизда Маҳмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб, Аҳмад Югнакий, Аҳмад Яссавий, Лутфий, Саккокий, Суфи Оллоёр, Бобур, Машраб, Ога-дий, ҳусусан, Навоий каби буюк мутафаккир-лар мероси турибди.

— Юртимизда Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этилгани айти мубола-б бўлди. Бу ҳам дароҳидан ўз соҳасининг етук тилишунослари, матишунослари ва таржимон-лари етишиб чиқишга умид қилиб турибмиз. Бу борада қандай тақдирларнинг бор?

— Тилишунослигимиз ва адабиётшунослиги-миз, айниқса, навоийшунослигимизнинг ёрқин келажagini мана шу университетда таълим олишга киришган ёш авлоддан умид қиламан. Бунинг учун танлов жараёндари ҳаққонийлик ва синчковлик асосида ўтказилиши, ўқув курс-лари чуқур ва тизимли ташкил этилиши, filo-лог-талабаларга малакали, ўз миллатини сева-диган, комил иймонли мутахассислар дарс бе-риши лозимки, Алишер Навоий номидаги Тош-кент давлат ўзбек тили ва адабиёти универси-те-тида бу омилларнинг барчаси мавжуд деб ўйла-ман.

— Қизиқarli суҳбатингиз учун раҳмат, соғ бўлсин!

“Hurriyat” муҳбири
Адиба УМИРОВА гурунглашди.

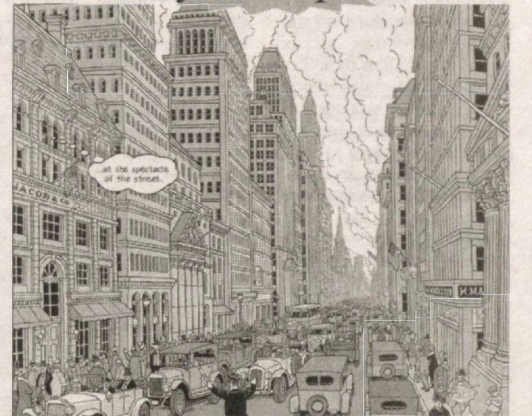
Америкага саёҳат

ёхуғ “сқворогка” эффеку

Иш қидириб юриб “Одесса” деган росмана катта ресторанга кўзим тушиб қолди. Ўзбекларда паловхонни пишира олмайдиган эркак кам топилса керак. Тавақкалига шу ресторанга кириб бориб унинг хўжайини Маратга ўзимни Тошкентнинг “Гулистон” ресторанида ошпаз бўлиб ишлаганман, деб таништирдим. Марат шеф ошпаз аёлни қақиртирди. У аёл мендан қандай таомлар тайёрлашим мумкинлиги ҳақида сўрай бошлади. Оғзимдан “Киев котлети” номи чиққанда бу котлетни тайёрлаш технологияси қанақа бўлишини мендан ижикилаб сўрай бошлади-да, жавобимдан қаноатланмай Маратга қараб бош чайқаб қўйди. Марат эса “балки Тошкентда Киев котлетини шунақа тайёрлашса керак-да, ҳа маيلي, бизга бир ош қилиб кўрсатиб берсин-чи”, деди.

дегани бир пасда ўлади-ке-тади. Йўлқира харажати-ни қоплашнинг ўзигаам анча меҳнат қилишингиз керак. Бу муддатни чўзиш-га қандай ҳужжатлар тўлдирш керак бўлган қоғозлар менда бор. Уй эгалари соат тўртда уйдан чиқиб кетишди. Унгача мен уйга боришим мум-кин эмас. Соат тўртда мен турган уйга бирга бора-миш-да, сизга у қоғозлар-ни бериб тураман. Бир нуска кўчириб оласиз” деди. Ўша атрофда бир-икки соатча айланиб юр-ган бўлдик. Шоира Расу-леванининг “уйи”га кириб бораётганимизда эшик

Йўл очерки



Мен шеф ошпаз билан иккинчи қаватга кўтарил-дим. Ресторан анчагина катта — 40–50 миқоз-га мўлжалланган эди. Шу кун кечки овқат маҳалига уларда тўй ўт-казиш мўлжалланган бўлиб, 5–6 кило гуручли ош бу тўй қатнашчиларига етиб ор-тиши аниқ эди. Ўн-ўн беш нафар аёлу эркак турли таомлар: қизил балик, қораю қизил икра, ҳар хил “закуска”ларни тайёрлаш билан машғул, мени мут-лақо сезмагандек бари бе-парво эди. Ошпаз менга

келган узук-юлуқ гаплар-га қараганда, у шўри-ган ўз визасини 18000 АҚШ долларига расмий-лаштирган экан. Мен эл-чихона ходимининг бун-дай ишга қўли боришини мутлақо кўз олдимга кел-тира олмайман. У-виза-нинг қалбаки эканини ўша полициячилар балки бирор усул билан сезиб қолишгандир-да, ўша шўр-лик камиди 18000 долл-арга тушиб қолгандир-да, де-дим. Жанжал қилганлар-нинг бири “мен Америка-ни, америка халқини жуда ҳам яхши кўраман...” де-ган экан, эртасигаёқ бўша-тиб юборишди...

Касал бўлиб қолганим сабабли конференция иш-ида иштирок эта олмасли-гини минг хижолат билан уэр тариқасида интернет орқали демерга ёзиб юбо-ришга мажбур бўлдим. Уй-дагиларга ҳам бу ерда мўмай пул берадиган иш топганим сабабли 5–6 ой ушланиб қолишимни бил-дириб қўйдим. Албатта, бу хатимдан уйдагилар, айниқ-са, хотиним хурсанд бўлди. Пул олиб бораман-да...

Яна иш қидиришга тушдим. Пул йўқ. Қорин ўлгудек оч. Ҳеч кимга до-динги айтмаганман. Фар-рух акадан ҳам дарак йўқ. Брайтин кўчасидаги Обид аканинг кюаскидан сал наридаги жамадонлар со-тиладиган дўкон томон кетаётсам, бир таниш че-ра аёлга кўзим тушиб қолди. Не кўз билан кўрай, ўзим билан бир пайтлар ишлаган Шоира Расулевна. Омонлашдик. Шоира Расулевна эллик-лардан ошган бўлса-да, ёшлик латофатини ўзида сақлаб қолган аёллардан эди. Хотиним уни бир гал телевизорда интервью бе-раётганида кўриб “жуда чиройли аёл эканми?” де-гани ёдимда. Шоира Ра-сулевна ҳам мени кўрга-нидан кўзюни кетди. Биз-лар кўп йиллар бир ти-зимда ишлаган бўлсак-да, камдан-кам қўришганимиз. У ташкилотимизнинг Тошкент шаҳар бўлими-ни бошқарди. Мен бош аппаратда эдим. Бу ерда эса даров эски қалдрон-лардек бўлиб кетдик. У жамадон дўконидан бир-икки буюмни кўргандек бўлди-да, иккимиз бир ча-киримча нарида одамлар бола-чақаси билан дам олиб сўрай қилиб юради-ган кўл атрофига бориб бир скамейкага ўтирдик. Шоира Расулевна қанча муддатта келганимни бил-гач, “Келганиз яхши бўлибди. Энди бу олти ой

ёнидаги айвончада икки-уч маҳаллий оқбадан аёл гаплашиб ўтирган экан. Улар билан омонлашиб ичкарига ўтдик. Шоира Расулевна мени бир мўъжазгина стол четидида стулга ўтказгач, олдимга иккита қайнатилган тухум, бир-икки бурда қора, оқ нон яна қўритилган кар-тошка япроқлари бор кўтичани қўйди. Бир чаш-када чой берди. Мен тор-тиниб ҳам ўтирмадим. Ке-чадан бунён туз тотмаган эдим-да. Маза қилиб у та-омларни еб олдим. Шу орада Шоира Расулевна ўша атрофда кимнингдир гўдагига қараб юрган ай-тени баодоб дугонасини телефонда қақиритишга ул-турган экан, у аравачада-ги гўдак билан келиб қолди. “Бегона эркак бил-лан ёлғиз уйинида бўлди” деган гап-сўздан ўзини эҳтиёт тутган ва лекин ушбу ноқулайчилик бўл-ган тақдирда ҳам менга Шоира Расулевна ҳиммат кўрсатиб, келажакда нафи тегар бунга, дея халиги қоғозларни беришга жазм қилганига тасаннолар айт-май иложим йўқ. Мен Шоира Расулевнага пу-лимни олдириб қўйганим ва кечадан бунён туз то-тамаганим ҳақида гапириб ўтирмадим. Қоғозларни кўчириб олганимдан сўнг стол устидаги қартошка япроқчалари солинган кўтичани қўлимга тутқа-зиб, икки дугона аравача-ни галма-гал пилдиратиб бориб анча жойгача куза-тиб қўйишди. Шу билан у ола билан на Америкада ва на Тошкентда бошқа кўриганимиз йўқ.

У ердан қайтар чоғим-да “Одесса” ресторани ол-дидан ўтиб қолдим. Шун-да мен ҳалол пулим-ку, 20 сўм бўлсам, олиб кета қолай деб ичкарига кир-ган эдим, эшик олдида тур-ган швейцар таниб қолиб, мен пиширган паловни бир мақтади-бир мақтади, қўйверасиз. Ошнинг маза-си оғзида қолганимиз. Ке-йин билсам, Марат берган паловимнинг илдизи қол-ганини ўша швейцарга берган экан. Марат мени кўргач, индамасдан 20 сўмни чўнтагиндан чиқариб узатди. Мен раҳмат айтиб, чиқиб кетардим. Мабо-до, бир ишга зарурат бўлиб қолса-чи, дея у пул-ни ишлатишга кўрқар эдим. Шаҳарни айланиб то-моша қилиш эса мутлақо ҳаёлимдан кўтарилиб кет-ди. Ҳаётим учун ўзим бил-ганча курашаётган эдим.

(Давоми бор)

Мансурхон ТОИРОВ

Кўйларига яшаётган санъаткор

Бир ҳовуч дур

САЊЪАТИМИЗ ФИДОЙИЛАРИ

“Мафтун бўлдим”, “Дўппи тикдим”дек умри боқий қўшиқлар янграши билан тунд чехраларга-да табассум югуради, қарокларда соғинч аралаш қувонч порлайди. Неча авлод бу қўшиқларни тинглаб ўлғайди, қанчасининг тилида янгитдан жаранглади улар, яна ўғил-қизлар, неваралар, ҳатто эвараларнинг ҳам сеvimли ашуласига айланди.



Бу қўшиқлар муаллифи машҳур композитор, мадҳиямиз мусиқаси муаллифи, Ўзбекистон халқ арти-сти, “Меҳнат шухрати”, “Эл-юрт хўрмати”, “Буюк хизматлари учун” орденлари соҳиб Мутаваккил Бур-хоновдир. Уч-тўрт ойча аввал Рес-публика киночилар уйда намоиш этилган “Оҳангларда яшайман ҳамон...” ҳужжатли фильминин то-моша қилиб, умри долгати замона-ларга тўғри келган, ақилларининг аянчили тақдирини изтироб билан кузатган, бироқ фожиялар кўюни-да буюк қалбини асрай олган бу инсон матонатига яна бир бор тан берамиз.

“Мен 1916 йили Бухорода, ажо-йиб бир оилада дунёга келганман”, — деган эди композитор суҳбатла-рида. Унинг айтишича, отаси Му-заййин маҳдум мадрасада мударрис-лик қилган. “У билими чуқур, фи-кри очик, жазолат ва мутаасиблик-нин жинидан баттар ёмон кўрган, ижтимоий ҳаётдаги илгор ҳаракат-ларга, жумладан, жалдичиликка хайрихоҳ одам бўлган. Бунинг учун аминнинг таъқибига учраган ва фо-жияли ҳалок бўлган. Биз беш фар-занд бўлганимиз — Моҳида ва Фо-тима деган олапарим, Минҳожид-дин ва Мисоҳиддин деган акалар-им бўлган. Уларнинг ҳаммаси ҳам ўқиган, оқ-қорани таниган ва ай-рим соҳаларда катта хизматлар қи-лган”, — дейди улуғ санъаткор. Она-си ҳам маърифатли, оқила аёл бўлганини фахр билан эслайди М.Бурхонов.

Амакилари — Маъзар, Мукам-мил ва Муаммир маҳсуллар ҳам тараққийпарвар, замонасининг бил-лмон, илгор, маърифатпарвар ки-шилари бўлган.

Композиторнинг хотираларидан англаш мумкинки, уларнинг хона-донда барчаннинг санъат ва адаби-ётга қизиқиши, меҳри кучли бўлган. Бу эса ёш Мутаваккилнинг ҳаёт йу-лига ҳам ўз таъсирини ўтказмай қолмаган. “Катта амаким менда қобилият учқунларини сезганим ё мусиқача муҳаббатга голиб келган-ми, ҳарқалай, уйимиздагиларнинг қаршиликка қарамай, мени мусиқа мактабига берган”, деган хотира-

лар учрайди Мутал Бурхонов ҳақидаги биографик китобларда. Санъатда, айниқса, мусиқача оила-даги соғлом муҳит, қондан-қонга ўтувчи истеъод ўта муҳим, булар-сиз бари бефойда!

Танбурнинг вазмин оҳангларидан сармат бўлиб, ҳатто ўн-ўн бир ёшларида тирноқларини ўстириб, туну кун машқ қилмоқдан толма-ган бўлажак санъаткорнинг мусиқа бобиди тафаккури Абдурауф Фит-рат кўмагида янада теранлашди. Ёшларига Фотима Бурхонова ту-файли Фитрат хонадонига кириб боради ўспирин дид масаласи, оҳан-ни ҳис қилиш, тана ва руҳни му-сиқа билан уйғунлаштириш, ўзини қуй иштироғига топиришдек машақ-қатли вазифаларни астойдил ўрга-нади. “Учала амаким ҳам Фитратга жуда яқин бўлишган, уни қадрлаш-ган ва ҳар жиҳатдан ёзозлашган. Дўстлик иллари шу қадар мустаҳ-кам болганганки, амакиларим ба-маслаҳат Фотима оламини Фитратга узатиб, уни ўзларига қуёв қилиш-ган. Оламини жуда яхши кўрадими. Шу туфайли тез-тез уни кўргани Фитратниқига бориб турардим”.

Уша йиллари Фитратнинг бар-рикент хонадони бўлажак компо-зитор учун чинакам дорифунун эди. Бу ерда Чулпон, Гафур Фулом, Ҳамид Олимжон каби сўз санъат-корлари, Бухоро, Самарқанд, Фар-ғона, Тошкентдан келган машҳур хонадалар, созандаю мусиқауносл-лар билан учрашиб, кўп нарсани ўрганди. Лекин Фитратнинг ҳақсиз отилиши, ундан аввалроқ оламини Фотиманинг шоир билан ажрашиши Мутал Бурхоновнинг завққа тўла ёшлик йилларига нуқта қўйди.

Самарқанддаги мусиқа мактаби-ни, сўнгра 1949 йили Москва кон-серваторияси таҳсилни тамомла-ган ижодкор мусиқачидаги ҳаракат-ларини сал аввал, 30-йилларнинг иккинчи ярмидан бошлайди. “Эй булбўз”, “Ишқ ўти”, “Ишқила”, “Табассум қилмадинг” каби романсларидан кейин “Алишер Навоий” шерий драматига мусиқа басталайди. Орада Ўрта Осиё халқ-лари қўшиқларини миллий қолгу асбобларимиз ва жүрсиз хор учун

қайта ишлайди. Ўзе-кистон бастакорлар уюшмаси раиси Ру-стам Абдуллаев компо-зитор меҳнатига му-носиб баҳо берааркан: “Мутал Бурхонов би-ринчилардан бўлиб “Гўзал қизга”, “Ёрла-рим”, “Сари қўҳи ба-ланд”, “Заррағул”, “Бибиғул”, “Айри-лик”, “Сайра” каби ўзбек, қорақалпоқ, уй-гур, қозоқ, афғон, эрон халқ қўшиқ-ларини акапелла хори учун мос-лаштириб, мураккаб ижодий маса-лани еча олди”, дейди. Мутал Бур-хонов ижодининг асосий қисмини вокал мусиқаси ташкил этса-да, композиторнинг бадий сўз уста-си, солист, аралаш хор ҳамда кат-та симфоник оркестр учун яратган “Алишер Навоийга” поэма-қасида-си ҳақиқий дурдонадир. Истиқлол йилларида ижодкор бири иккинчи-сини тақдорламайдиган “Шире ша-кар”, “Ватан бизга меҳрибон”, “Бу-хороий шариф” каби болалар хори, акапелла хори учун қўшиқларга му-сиқалар басталади.

Халқаро олимпиадалар, спорт мусобақаларида голиб деб топи-лан спортчи шоҳсўпага кўтарилгач, энг аввал, Ватани мадҳияси барал-ла янграйди. Тантанавор мусиқача ҳамоҳанг мамлакат байроғи ҳам аста-секин кўтарилаверди. Нақа-дар ҳаяжонли лаҳзалар! Жарангдор, вужудиндаги аллақандай торларни ич-ичига чартиб, асабларни бўшаширтгучи куйини кўзёшсиз тинглаш мумкин эмас.

— Мустақилликдан сўнг, аввало; давлат рамзларимизни янгилан қабул қилишга киришилди. Жум-ладан, мадҳияга танлов комиссия-си таркибиди мен ҳам бор эдим, — дейди Отаназар Матқубов. — Уша пайти ишчи гуруҳдан бир-иккита вакил мадҳия куйи “Муножот”га ўхшаган бўлиши керак, деди. Ахир, “Муножот” дард, йиғи-ку! Мадҳия эса тамоман бошқа. Ҳолбуки, унинг туб моҳиятида миллий характер бў-лади. Ҳазрат ана шу характерни оҳан-лар орқали ифодалади. Миллийлик қониди бор эди-да!

Скрипка, алт, виолончел, контра-бас, флейта, гобой, кларнет, труба ва бошқа чолгулар жўрлигида ижро этилган мадҳия ҳамжиҳатлик, тенг-лик, садоқат, шукроналик, ишонч тимсоли, ўзбекининг буйғумори! Ма-на, қарийб йигирма беш йилдирки, мадҳиямиз турфа мамлакатларда тақ-рор ва тақдор янграётди, кўзаларга қувонч, юракларга ҳаяжон солувчи қўшиқ билан ҳар тонимиз бошла-наётди. Озодлик, ҳурлик деганлари шу эмасми ўзи?!

Чарос НИЗОМИДИНОВА

Абдулла АВЛОНИЙ

Савоб изласанг, остонангни обод қил!

ҚАДАМЖОЛАР

Юртимизнинг ҳар бир қарич ери табаррук. Бу таъриф унинг қадимийлиги, бетакрор тарихий-маданий обидаларга бойлиги ёки бекиёс кўркамлиги учунгина эмас, балки Ватанимизнинг кўпала ҳикмат соҳиблари — олим-фозилларга бешик бўлгани, уларнинг қадами етган муқаддас юрт бўлгани учун берилган, десак хато бўлмайди.



Олам аҳли томонидан шарафли дея улуғланувчи Бухоро ана шундай масканлардан. Мамлакатимиз мустақилликка эришгандан кейин вилоятдаги муқаддас қадамжоларга муносабат абдан ўзгариб, уларга берилган юксак эътибор туфайли бу кўна ва азият дийр янада чирой очиб, миллий маданиятимизга ҳавасманд инсонларни ўзига тобора кўпроқ қорлай бошлади. Хусусан, Абдуллоҳиқ Гиждувоний зиёратгоҳининг ҳам қайта реконструкция қилиниши мажмуа қиёфасининг янада тўзалашишига, зиёрат қилувчиларнинг орттишига сабаб бўлди.

Шарқнинг машҳур тарикат пири, ҳожагон-нақшбандия сийласининг асосчиси Ҳожа Абдуллоҳиқ Гиждувоний 1103 йили Бухоро вилоятининг Гиждувон туманида туғилган. Манбаларнинг гувоҳлик беришича, унинг отаси Имом Абдулжамил тақводор киши эди. Имом Молик авлодидан бўлган бу инсон ўз даврининг улуғ донишмандларидан бўлиб, зоҳирий ва ботиний илмларга донг таратган.

Бошланғич таълимни Гиждувондан олган аллома 9 ёшидаёқ Куръони Каримни ёд билган. Кейин

тахсилни Бухоро шаҳрининг машҳур мадрасаларида давом эттирди.

22 ёшли Абдуллоҳиқ ўша даврнинг донгдор шайх Ҳожа Юсуф Ҳамалоний (1048 — 1140) билан Бухорода учрашиб, унга шогирд тушади. Ҳожаи Хизр унинг сабоқ пири бўлса, Ҳожа Юсуф суҳбат ва хирқа пирига айланади.

Алломонинг тасаввуф тарихидаги буюк хизмати янги бир тариқатга асос солгани билангина белги-ланмайди. Ҳожагон тариқати воситасида у тариқатни Муҳаммад алайҳиссалом суннатига мувофиқлаштириб, уни турли бидъатлар ва ботил қарашлардан тозалашди. Шариатга амал қилиш, ундан чекимасликни асосий қоидага айлантирди. Таркидунёчилик, хилватни рад этиб, жамоат билан бирга бўлишни шарт қилиб қўйди. Оллоҳ муҳаббати деб дунёдан кечмасликка даъват қилди. Луқма ҳалоллиги — ҳар ким ўз меҳнати билан кун кўриши зарурлигини тариқатнинг асосий талаби қилиб белгилади. Бу тариқат тақво деб ҳақдан ошмишни маъқулламайди. Ахлоқ масаласи қатъий қилиб қўйилди. Буларнинг барчаси тасаввуф тариқатида муҳим аҳамиятга эга бўлди. Халқ оммаси — оддий ра-

ият билан яқинлашиб ва уларнинг диний эътиқодига хизмат қилиш ҳожагон тариқатининг асоси эди. Тасаввуфнинг бошқа тариқатларидан фарқли ўлароқ Гиждувоний сўфийлар учун махсус ҳо-нақоҳлар қуриш ва уларда яшашни маъқулламас эди.

У ўз таълимотининг саккизта асосий йўл-йўриқларини ишлаб чиқди. Гиждувонийни тушида қўриб, тасаввуфдан бой-бона руҳий таълим олган ва уни ўзига устоз деб билган Баҳоуддин Нақшбанд (1318 — 1389) бу саккизта йўл-йўриқни тўлалигича қабул қилиб, уларга ўзи яна учта қўшиб, жаҳон миқёсида шуҳрат қозонган Нақшбандия тариқатига асос солди.

Шариат андозасига солинган, бидъат ва нуқсонлардан холи Абдуллоҳиқ Гиждувоний йўлининг асрлар давомида тариқатда ҳужжат ва барча гуруҳларда мақбул, деб эътироф этиб келинаётгани ва Туркистон, Эрон, Афғонистон, Ҳиндистон, Туркия, Ироқ, ҳатто Шимолий Африкада кенг тарқалган ҳожагон-нақшбандия тариқатининг ҳозирги кунда ҳам дунёнинг кўпгина мамлакатларида фаол яшай кўрсатаётганининг сабаблари шунда.

Буюк мутасаввуф Ҳожа Абдуллоҳиқ Гиждувоний улкан илмий-маънавий мерос қолдирган бўлса-да, бизгача унинг “Рисолаи тариқат”, “Рисолаи соҳибия”, “Васиятнама”, “Аз гуфтори Ҳожа Абдуллоҳиқ Гиждувоний” асарлари

етиб келган, ҳолос. Уларнинг деярли барчаси тасаввуф ва сўфийлик одобларига бағишланган. Бу қўлёзмалар дунёнинг бир қанча кутубхоналарида сақланмоқда.

Тафаккур дунёсида “ҳужжатул-ислом” унвони ҳам борки, у жаҳонда атиги икки мутафаккирга нисбатан қўлланган. Бир — Имом Газолий, иккинчиси — Ҳожа Абдуллоҳиқ Гиждувоний. Алишер Навоий “Насойим ул-муҳаббат мин шамоий ул-футувват” асарига Гиждувонийга нисбатан “аларнинг равиши тариқатда ҳужжатдур” дейди.

Кўнгил зикри йўлини тутган Гиждувоний зикри самозни инкор этмаган. У ўз рубоийларидан бирида: “Инкор макун самозву макбул мадор”, яъни: “Майл этма самозга, қилмагин ҳам инкор” дейди. Бу Гиждувоний дунёқарашидagi барикенглик фазилатидан дарак берадики, у ҳам миллий истиқлол мафкурамидаги асосий ғоялардан бири — толерантликка ҳамоҳанддир.

Гиждувоний “Тариқат одоб” рисоласида шундай дейди: “Яхши номга эга бўлай десанг, ном чикарма. Нафсинг хор бўлиши учун кўп сафар қил. Машойихларнинг ҳурмати жойига қўй... Бировнинг мактовига учма. Биров ёмонласа, ҳафа бўлма. Халқнинг мактаси ёки ёмонласи сен учун бефарқ бўлсин. Халқ билан чиройли муомала қил. Доимо адаб сақла. Барча ҳолатда яхшига ҳам,

ёмонга ҳам лутфу марҳамат билан муомала қил”.

Маънавиятимизнинг тафаккур ҳазинасига Гиждувоний ҳада этган ғоялар, асос солган тариқат ва асарлари бугунги миллий истиқлол мафкурамизнинг муҳим илдизи ҳамда манбаларидан десак, муболага бўлмайди.

Абдуллоҳиқ Гиждувоний 1179 йилда она шаҳри Гиждувонда вафот этди ва шу ерга дафн этилди. 1433 йили Мирзо Улуғбек у киши шарафига мадраса, қабри устига даҳма қурдирган. Мақбара ёнида қудуқ, чиллахона ва минора бунёд этилган. Икки аср ўтгач, даҳма Абдулазиз ибн Убайдуллоҳон буйруғи билан тазмирланган.

1993 йили Гиждувоний таваллудининг 890 йиллиги нишонланди. Алломанинг 900 йиллиги юбилейи муносабати билан эса 2003 йил Гиждувон шаҳри маркази ва Абдуллоҳиқ Гиждувоний меъморий мажмуаси қайта тазмирланиб, атроф-ҳудудлари ободонлаштирилди. Мирзо Улуғбек томонидан қурдирилган мадраса тазмирдан чиқди. Ансамбль атрофи кўламазорлаштирилиб, Гиждувон шаҳрининг марказида тўзал хибон ташкил этилди. Ҳозир бу қадамжодан зиёратчиларнинг қадами узилабди. Мазкур шаҳарга келган меҳмон борки, аллома қабрини зиёрат қилмай манзилга қайтмайди.

Гўзал МАЛИКОВА,
“Hurriyat” мухбири

Китоб ўқиб тушунмаган ВАЗИР

ЁХУВ ЧАТОҚДАН МАКТУБЛАР ТУРКУМИДАН

Ассалому алайкум, Бўш муҳаррир дўстим, менинг шох битикларимга газетанинг бир бурчагидан булбулнинг думи-ча келадиган жой ажратибсан. Шунинг ҳам ижарага берамиз, деб итдао қилибсан. Бир-икки кун чапакай жаҳлим чиқиб юрди. Бунинг устига бўш муҳаррирмасан, Тош муҳаррирман, деб нималаргадир шама ҳам қилибсан!

Этибор берган бўлсанг, “тўрт тийинлик” пирашқага навбатда турганимда салом ҳам бермай, ёнингдан ўтиб кетдим. Аммо, очигини айтсам, бир-икки қадамдан сўнг иккимни бироз қийналди. Биласан, сал қизиқчонроқман. Қилмишимдан уялдим. Уэр.

Хўш, мақсадга ўтсак, шўролар даврида бир воқеанинг гувоҳи бўлганман. Халқнинг боласини маърифатли қилишга масъул вазирлардан бирининг ёнига биз уч-тўртта ношир мактаб кутубхоналарига сотиб олинган асарлар рўйхатини олиб кирганимиз. Биласанми, Чингиз оғанинг ўша машҳур “Оқ кема”сига навбат келганда у нима деди? Билмайсан, айтиб берсам, озинг очилиб, кўзинг илай бўлиб кетди. Худди кинодагидай. У кишим, ўша китобни ўқиб, маъносига тушунмаган экан. “Мен ўқиб тушунмаган китобни ўқувчилар тушунармили, об ташла, рўйхатдан” деди ёрдамчисига. Устимдан қаратганда совуқ сув қуйгандай бўлиб кетганини ўшанда. Мана сенга маънавиятга муносабат! Тош бўлсанг, ур, шундайларнинг бошини ёр. Бундай одамлар ҳозир ҳам кам, дейсанми? Изла, ўйла, топ! Газетанг ўшанда обрў топади. Жамиятни лоқайд, танбалардан тозалашга ёрдами тегади. Обуна, обуна, деб қуйиб-пишиб эшима-эшик рангинг зафарон-деб сарғайиб, сарсон бўлиб юрибсан. Газетангни обуна рўйхатидан олиб ташлаганлар ҳам ўшалар аслида. Бўлмаса, ҳар битта мактаб кутубхонасига биттадан тақсимилаганида ҳам тўққиз мингта тираж йиғардинг! Тўққиз мингта! Қанча ўқитувчи ўқувчилар манфат топарди. Саводини чархлаган бўларди, маънавияти бир гиштча бўлса ҳам кўтариларди. Тушган

пулдан эса хонангдаги елкаси тушган деразанинг парда-марда оларимидинг. Бир каминига яради-да, ҳар қалай. Мана шунангки мақолаларга кўпроқ ўрин берсанг, газетангни ўзлари излаб, топиб ўқийди. Мента раҳмат дейсан ҳали. Дарвоқе, “Отан қилган ишни қиламан”, деганинг нимасийди, деб сўраган экансан. Айтмайман, айтсам, қизғин қолмайди. Вақти келганда ўзингга алоҳида иштиш-таман. Бу гаплар газетга олиб чиқилганларидан эмас, билдинг!

Биласанми дўстим, шу десанг, кечаси билан уйқум қочиб кетди. Кечаю кундуз юганим-юрган. Яқинда бошим айланиб, Сирдарё шаҳрига бориб қолдим. Ойбек кўчасида етмишдан ошган “ока-хоним” яшайди. Бир отамлашай, янги йил билан табриқлаб қайтай, деганим. Борганимга минг афсус қилдим. Уй эгасиям хижолат, ўзим ҳам. Қишнинг шу қировли кунда хонадонларда газ йўқ. Эрталаб нақ 09.00да қувурлардаги газ оқими кимнингдир буйруғи билан тақатақ ўчирилади. Шу билан кечқурунгача суҳбатдошларнинг ияги шақиллаб, дилдираб, бир-бирига термулиб ўтиришдан бошқа иложи ҳам йўқ экан. На чой қайнайди, на ош-овқат. Шаҳар ўртасида ўчоқ ўйиб, қумгон қайнатилган орийат қучилик қилади. Хуллас, ўзимизнинг Тошкандан қўямасин. Ҳамма нарсга баддистир, роҳатикон.

Умуман олганда, уйқусизликнинг фойдаси ҳам тегапти. Сенга ўхшаган хонада ўтириб мақола ёздиган дўстларимга кўзимга чалинган ана шундай нуқсонлар ҳақида ёзиб, ҳаётда нималар бўлатганини етказиб туришни дилмига туғиб қўйдим. Худого шукр, қариндош-уруғларим, жон жигарларим мамлакатимизнинг ҳар бир шаҳар-қишлоғига сочиллиб кетган. Уларнинг ҳам турши-турмушидан хабар олиб, кезишни, газетанг-боп бирор нарсалар учраб қолса, сенга ҳаволайтишни ният қилиб юрибман.

Алалани саям йўловчи, ўзинг билган

Муҳаммад ЧАТОҚ

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, ДЎСТИМ МУХАММАД ЧАТОҚ!

Бироз арабласан, сездим. Хафа бўлма, дўст. Менинг ҳам вақтим зиқ. Ҳаммининг кўнглини олиб бўлмади, биласан. Ихара масаласида. Энди дўст, аслини олганда, бу дунёда ҳам-маиш ҳам ижарадаман. Шунинг юзига солаверма. Китоб ўқиб, тушунмаган вазир ҳақидаги ҳикояни чоп этиш-этимасликини ўйлаб кўрарман. Жуда қизиқ воқеа экан. Аммо Сирдарё шаҳридаги воқеани текшириб кўрамиз. Шаҳарнинг Фирдавсий кўчасида ўзимнинг ҳам танишим бор. Яхши одам. Тўртсуз. Шаҳар маъмурларига боғланиб ўтирмаймиз. Улар гапининг эшитар-эшитмас, бир қулоч қорозни бурнинга тикиди.

Туманлардан бирининг раҳбари олди аҳоли газ масаласида муносабат қилганида нима деганини эшитганимиз? Бўлмаса, эшит. У шикоят қилиб келган одамларга: “Юрилар менинг уйимга, мен ҳам сизларга ўхшаб, бир уй бола-чакам билан совқотиб ўтирибман”, дебди. Ишни ташкил этолмасанг, бу кунингдан баттар бўл, дейдиган одам йўқ.

Уларни халқимиз “Оёғи ердан узилган”лар дейди.

Билмадим, бу масалаларда бирдан хулоса чиқариш қийинчи-ов, инсон шаъни, деган гаплар ҳам бор. Ҳар ҳолда, у кишилар ҳам тасолиф ўша жойларга бориб қолмагандир.

Кел, аввалдан келишиб олайлик, устозларим ўргатган, осмонга тош отиб ўйнама, биттаси бўлмаса, бошқаси қайтиб келиб, бошининг ёради, деб. Шунинг учун тош масаласида эҳтиёт бўлган маъқул, келишдики? Отам ҳам бу насихат сундан чиқмасан, деб исмиمنى Тош деб қўйган. Тошлитим шундан!

Ўйлаб қарасам, уйқусизликдан галдираб қолибсан, сенга бирор машғулот топиш керакча ўхшайди. Кел, ўша бедорлигиндан унутили фойдаланайлик. Биласан, ўзинг айтгандай тираж паст, биргина обунадан тушадиган тушумга қараб қолганмиз. Биров ёрдам берай, демайди. Қадами найзадай журналистларни ижодий сафарларга жўнатишга қўриб етмайди. Уларнинг ҳам ёйиш-ичи-чи, ётиш-туриши бор. Кимнингдир қўлига қарам бўлса, ёгани ҳам шунга яраша бўлади. Буни биласан, “Еган оғиз уялар!” Шу бонс бу вазифанга сенга юксасам. Ҳар ҳолда нагинг тўқ, носвойинга яраша қалам ҳақи

ҳам чиқиб турарди. Бунинг устига текингизна хизмат. Бор-йўғи беданнинг қанотидай муҳбирлик гувоҳномасини берсам, қифоя. Илтимос, уни бирор кимсга кўрсатиб юрма, таъмагириқда айбашади. Бўлмаса, сенга биринчи топириқ шундай бўлади. Биласан, Тошкентдан Бухорога йўл олганимда, Каттақўрғондан ўтиб, Мирбозоргача бўлган оралиқдаги йўлда транспорт воситалари бир неча йиллардан бери бир томонлама ҳаракатланишга мажбур! Қанча йўл ҳалокатлари содир бўлди. Билмадим, айрим ерли носкашлар эшонбуларнинг кўнглини қолдирганим, ҳар ҳолда шу ўрама қарши теккан. Назоратчилар ҳам шу ерга келганда машина бешиқдай ликиллаверганидан, ух-лаб, асл ҳолатни кўрмай, ўтиб кетаверишди. Йўл нега бу аҳволдагининг сабабини ҳеч ким билмайди. Ё Самарқандда тош кам деб ўйлабсанми. Ё бўлмаса, йўл қурилишига масъул мутасаддиларнинг қўзларини қорасакчи босганим, ўзим ҳам ўйлаб тағига етолмайман. Шу оралиқдаги йўл ҳеч сонга қирмади-қирмади-да. Буз бўлсанг, шуларни аниқлаб, биттагина қалампарил мақола тайёрлайсан. Саҳифанинг кулотиға тикиб юборамиз, тамом. Мақола каттароқ бўлиб кетса, “подвалда” ҳам жой серб.

Муаллиф раъзини тову. Қачон тайёр, десанг, шунда босамиз. Ҳозирча шунинг элаб кўр-чи, агар ёзганларинг маъқул келса, ўзимга ҳам текинга ишлайдиган сендай бир чапанироқ мухбир керак эди. Ишга оламан. Ваъда қатъий. Ўтироғга ўрин йўқ!

ТОШВОЙ



Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги нодавлат-ношароат ташкилотларини ва фуқаролар жамиятининг бошқа институтларини қўлаб-қувватлаш Жамоат фонди томонидан давлат гранти ажратилган “Ўтмиш улуғ халқнинг келажаси ҳам буюк бўлади” номи лойиҳаси асосида чоп этилмоқда.

ЁВҚУР ЙИГИТЛАР ДАЁМИ

МИННАТДОРЛИК

Шу йилнинг 13 январь жума куни Тошкент вақти қарам чамаси соат 12 дан 45 дақиқалар ўтганда таҳририятимиз жойлашган Навоий кўчаси 30-уйнинг 3-қавати 9-хонасига кимнингдир даввати ҳодимлар шошилинич йиғила бошлади. Бу пайтда ҳар ким ўз иши билан машғул, ҳатто баъзилар аллақандон тушлик тадоригини кўраётган эди. Хуллас, соат 15 та кам тушликда... Э, йўғ-е, 15 та кам 1 да қандайдир йиғилиш ёҳуд мажлис бўлиши ҳеч кимнинг ҳаёлига сикмасди.

— Ҳамма бош муҳаррирнинг хонасига! — амр қилиш ҳодимлар бўйича нозир Лобар Раҳимжоновна ниҳоятда қийин ва сирли, ундан ҳам ўтган расмий-илоравий оҳангда. Бу гаплар сўнг, йигитлар бир-биримизга “нима гап экан-а?” дегандек андак хавотир аралаш таажжублиниб, узун-қисқа бўлиб бошлиқ хонасига кирдик.

Раҳбаримиз нигоҳларини компьютер мониторидан узмай берилиб ишлар, тўб бизнинг кирганимизни сезмагандай ҳам эди.

— Нимадир қалаб... — шивирлади таҳририят қасаба уюшмаси раиси Бобур Муҳаммадиев. — Шолэиз, ишқилиб, мақолаларни саҳифалайт-сизми?..

— Ҳа, ман ўзимни ишимни қиёмман, ўзиз-чи? — “қарши ҳужум”га ўтди саҳифаловчимиз.

— Ҳа, йигитлар, нима гап, тинч-лиқми? — қўзонганини бурнингинг учига қўндириб, бизга қаради бош муҳаррир. — Менда бирор ишларинг бормиди?

“Тавба, ўзлари қақриб, энди “нима ишларинг бор эди?” деб турганлари нимаси...” — менимча, ёнимлағилардан барининг ҳам ҳаёлидан шу гап ўтди, шекли, бир-биримизга қараб олдик.

Эти йигит бараварига елка қисдик. Кимдир: “Шу... ўзингиз... қақирган экансиз...” деб чайналгандай бўлувди, бундан муҳаррирнинг таажжуби янада орди, чоғи, “Шундайми? Мен қақирибманми?”.. Дея пича жимий-ганли... шу билан ҳалиги орадаги ноқулайлик дейимизми, англашмимовчилик бироз тарқатгандай бўлди.

Худди шу пайт куннинг энг муҳим воқеаси рўй берди. “Орқамиз-

дан: “Ассалому алайкум, йигитлар!”.. деган қувноқ, шўх овозлар янгради, қизлар бир зумда ўзларига хос дорбар “қий-чў”лари билан раҳбар хонасини кичкинагина “бозорча”га айлантириб юборишди.

— Байрамларингиз муборак! — Адиба опа (Умирова) яқиндагина “Маданият ва маърифат” телеканали орқали янграган ўқтам овози билан барчамизни қутлади.

Мана шунда эртага бутун Ўзбекистонда байрам эканлиги ҳақидаги ахборот миямизда ярқ этди.

— Овора бўлиб нима қилардиларинг, байрам юрт посбонлари — ҳар-бийларники бўлса! — дедик хижолатомуз, аммо, яшириб нима қилдик, барчамиз ичимизда хурсанд эдик.

— Ҳар бирингиз ўз оилангиз кўрғонисиз! Ҳар бир оила — Ватан ичра бир ватан! Сиз борсиз, биз хотиржаммиз! — деди Гўзал Маликова шодон қиёфада. Унинг кайфияти бошқа дилларга ҳам қўчди.

Эзу тилаклар бидирилди. Уларга жавобан ташаккурлар айтилди. Шу билан ҳаммаси туталди, энди ишимизга қайтайлик деб турсак...

— Йигитлар, сизларга арзимасигина совамиз ҳам бор эди... — деб қилишса бўладими!

Совгалари — ҳар биримизга бир жуфтдан китоб экан! Ў, ҳаётда китобдан ҳам каттароқ, қимматлироқ, қадрлироқ совға бўлармикан!..

Муҳтарам ўқувчи! Шу кунларда юртимиз бўйлаб нишонланаётган Ватан ҳимоячилари кўни байрами арафасида олган иккита китобини

мақтаб, бу бола нимага эришмоқчи, деб ўйлаётгандирсиз? Чиндан ҳам, ҳаётимиз давомида кўп байрамлар шохиди бўлганмиз, айёмлар, туғилган кунлар шарафоти билан қанчадан-қанча зиёфатларда ўтирганмиз! Тилла баҳосидати совғалар ҳам олганмиз! Аммо 14 январь — Ватан ҳимоячилари кўнининг фазли-таровати, руҳи ўзгача! Бунда уйлانганлар аёлидан, уйланмаганлар опа-сингилсидан, энг муҳими, меҳрибон онажон буви-жонларидан байрам табригини эшитганда, ишонинг, ҳар бир йигитнинг бўйи бир газ ўсади! Узингизни тоғни талқон қилгудек қувватли, бирорта ёвга ён бермайдиган ёвқур, шуру ва баҳодир ҳис этаркансиз! Шу маънода айтмоқчимизки, эътибор ва икки оғиз яхши тилак билан таҳририятимиздаги опа-сингилларимиз бизни ғоятда хушнуд этишди. Ишончкимиз қомилки, бизнинг кичкина жамоамиздаги ўхшаш хурсандчилик шу кунларда юртимизнинг барча гушаларида юз берди. Чунки у ерларда ҳам дилбар опа-сингилларимиз уларга монанд юрагиди ўти бор ака-укаларимиз яшайди!

Меҳр-оқибат, ўзаро ишонч ва аҳилик муҳити устувор юрт эса ҳаммиса қолдириб! Барча онажонларимиз, опа-сингилларимизга миннатдорлик ила, “Hurriyat” йиғилари номидан:

Элмурод НИШОНОВ

Таҳририятга келган хатлар доимий эътиборимизда бўлиб, улар муаллифларга қайтарилмайди.

Телефон: (0-371) 244-32-68, 244-32-88

Тел-факс: (0-371) 244-32-80

Реклама ва маркетинг бўлими: (0-371) 244-32-91

Самарқанд: (0-366) 233-62-12

Топшириш вақти — 20⁰⁰ Топширилди — 20⁰⁰

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

Муассис: Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080-рақам билан рўйхатга олинган.

Ҳажми 4 босма табоқ. Бичими — А-2. Баҳоси келишган нархда

Адади: 4725 Буюртма — S-7984

1 2 3 4 5

Топшириш вақти — 20⁰⁰ Топширилди — 20⁰⁰

ISSN 2018-7528

752802

Индекс: якка

обуначилар ва

ташқиловлар

учун — 233

Манзилимиз: 100129,

Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.

Газета таҳририят компьютер марказида терилди

ва оператор Нигора Ташева томонидан саҳифаланди.

Навбатчи: Тоҳир Шомуродов

“O‘zbekiston” НМИУ босмахонасида чоп этилди.

Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.